Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 50 (20.018) • 1988 йил 1 март, сешанба • Баҳоси 3 тийин.

АГРОСАНОАТ ХАБАРЛАРИ

Майсалар озиқлантирилмоқда

◆ Қашқадарё деҳқонлари ғаллазорлардаги парвариш ишларига жиддий эътибор бермоқдалар. Экинларни озиқлантиришда граждан авиацияси самолётларидан кенг фойдаланилаётир.

Шу кунларда ғаллазорларда 30 дан зиёд самолёт майсаларни озиқлантирмоқда, гектарига 100 килограммдан азотли ўғит сепилмоқда. Ульянов, Шаҳрисабз, Баҳористон районларида экинлар озиқлантириб бўлинди. Чироқчи, Қамаши, Ғузор, Деҳқонобод каби ғаллакор районларда бу иш уюшқоқлик билан давом эттирилаётир. Ўсимлик парвариши намунали уюштирилганлиги туфайли Чироқчи районидаги Охунбобоев номли, Ғузор районидаги «Пачкамар», Қамаши районидаги К. Маркс номли дончиликка ихтисослаштирилган совхозларда яшил майсалар баравж ривожланмоқда.

М. КАРОМОВ.

Ҳам сабзавот, ҳам пахта

Олтинкўл районидаги «Тошкент» колхозида қарийб 40 гектар ер чигит экилишига қадар ҳам ҳосил бермоқда. Бу майдонларга эртаги редиска экилганди.

Бултур ана шу технология синаб кўрилди. Ўшанда Ш. Мирзаабдуллаев бригадаси аъзолари пахтага аталган ўн гектар ерга редиска экишган эди, тажриба яхши чиқди. Деҳқонлар 18 минг сўм фойда олдилар. Кўзда тажриба даласининг ҳар гектари 32 центнердан кўп пахта берган, аввалги шубҳага ҳеч ўрин қолмади. Ер ориқлаб қолмас экан.

Бу йил деҳқонлар қўш ҳосил берадиган майдонларни кенгайтирдилар, савдо ва умумий овқатланиш ходимлари билан эртанги сабзавот етказиб беришга шартномалар ҳам тузилди.

(ЎзТАГ).

ФОЙДАЛИ ТАЖРИБА АЛМАШИШ

Зона семинар-кенгаши қатнашчилари қайта қуриш шароитида агросаноат комплексларининг машина-трактор парки ва ремонт корхоналаридан самарали фойдаланиш, уларнинг механизациялаш бўлимлари билан колхозлар ва совхозлар ўртасидаги амалий алоқалар масалаларини кўриб чиқдилар. Семинар-кенгаш Андижон пахтачилик институти базасида ўтказилди. Бу ерга Ўрта Осиё республикалари агросаноат комитетлари раисларининг ўринбосарлари, область агросаноат комитетлари механизациялаш бўлимларининг раҳбарлари, ремонт заводлари ва корхоналарининг директорлари ва бошлиқлари келдилар.

Улар қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилиш ва ишлатишнинг илғор методларини ўртоқлашдилар. Андижон область механизаторлари ва ремонтчилари узеллар ҳамда агрегатлар деталларини марказлаштирилган тартибда ремонт қилиш ва тиклаш тажрибаларини сўзлаб бердилар. Бу ерда барча район ишлаб чиқариш корхоналарида техника айирбошлаш пунктлари ташкил этилган, хўжаликлар агрегатни ремонт қилиш учун шу пунктга топшириб, ўрнига эҳтиёт қисмлар туркуми билан худди шундай техникани олишлари мумкин.

Семинар-кенгаш қатнашчилари Фарғона водийси областларидаги ремонт заводларида, колхоз ва совхозларда бўлиб, ремонтчилар меҳнати ташкил этилиши, корхоналар ва устахоналарнинг техника билан жиҳозланиши, айирбошлаш пунктларининг иши, меҳнат коллективларининг социал-маиший шароитлари билан танишдилар.

(ЎзТАГ).

ЎЛКАМИЗГА БАҲОР КЕЛДИ

У ДЕҲҚОННИ ДАЛАГА ЧОРЛАМОҚДА

АГРОНОМ

ОМИЛКОРЛИК ВА БИЛИМДОНЛИККИНА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИНГ ИНТЕНСИВ РИВОЖЛАНИШИНИ ТАЪМИНЛАЙДИ

Мамлакатимизда кенг миқёсда авж олиб кетган қайта қуриш ва жадаллаштириш жараёни экономикани интенсив ривожлантириш, оз меҳнат, маблағ сарфлаган ҳолда иложи борича кўпроқ самара олиш вазифасини кун тартибига тобора ўткирроқ қилиб қўймоқда. Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни асосан ҳосилдорликни ошириш ҳисобига кўпайтириш, тармоқ рентабеллигини таъминлаш ҳам ана шу вазифанинг муҳим таркибий қисми бўлиб турибди. Уни муваффақиятли ҳал этиш эса, аввало, кадрларга, уларнинг малакаси, билими, тажрибаси ва омилкорлигига боғлиқ.

Республикамизда ўз касбининг моҳир устаси бўлган, деҳқончилик маданиятини юксалтириш, ишлаб чиқаришга янги техника, прогрессив технология ва илм-фан янгиликларини жорий этишда ташаббус кўрсатиб ишлаётган агрономлар анчагина. Уларнинг ғайрат-шижоати, изланиши туфайли кўплаб колхоз ва совхозларда мўл, сифатли, таннархи арзон пахта етиштириш таъминланаётир.

Дарҳақиқат, агроном ҳозир қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида асосий фигура ҳисобланади. Тармоқ истиқболи, белгиланган режаларнинг ижросини унинг маҳорати, чуқур билими, ташкилотчилиги, тадбиркорлиги ҳал қилади. Чунки у деҳқонларнинг яқин маслаҳатчиси, ишбошисидир. Лекин очиқ эътироф этиш керакки, республикамиздаги кўплаб агрономлар пахтакорлар, боғбон-соҳибкорлар, сабзавоткорлар ишини тўғри ташкил этишга бош бўла олмаяптилар. Одамлар билан кўпроқ ишлаш, уларнинг фаолиятини мақсадга мувофиқ йўналтиришни таъминлаш ўрнига турли майда-чуйда нарсалар билан ўралашиб қолмоқдалар, кўп вақтларини юқори ташкилотлардан келадиган кўрсатмаларни бажаришга сарфламоқдалар.

Натижада республиканинг ер, сув ресурслари, табиий-иқтисодий потенциалидан ҳамон қониқарсиз фойдаланилмоқда, суғориладиган ерлар ҳосилдорлиги ғоят паст даражададир. Ўтган йили пахта ҳосилдорлиги атиги 23 центнерни, сабзавот 200 центнерни, дон учун экилган маккажўхори 35,5 центнерни, полиз маҳсулотлари 107 центнерни, узум ҳосилдорлиги 69 центнерни ташкил этганлиги фикримизнинг далилидир. Кўплаб колхоз ва совхозларда эса бундан ҳам паст кўрсаткичлар қайд этилди.

Ўтган йили ерларни экишга тайёрлаш, ғўзани парваришлаш даврида кўплаб хатоликларга йўл қўйилганлиги сабабли Жиззах районидаги «Москва» колхози (бош агрономи Мели Рустамов), Дўстлик районидаги Саркисов номли совхоз (бош агрономи Бекназар Усмонов)да йиллик пахта тайёрлаш планлари 57—65 процентда қолиб кетди. Ҳар гектар ер ҳосилдорлиги 14—20 центнердан ошмади.

Кўриниб турибдики, агросаноат комплексида анчагина камчилик ва нуқсонлар йиғилиб қолган. Уларни бартараф этиш учун эса резерв ва имкониятлар етарли. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленумида таъкидланганидек «Қишлоқ хўжалигида пахта тайёрлаш ҳажмлари камайтирилганлигини эътиборга олиб, пахта-беда алмашлаб экиш сўзсиз жорий этилишини таъминлаш вазифаси қўйилмоқда. Бунда Марказий Комитет Бюросининг ишончи комилки, республика шу беш йилликнинг охиригача ҳар йили белгиланган планларга қўшимча равишда 130—150 минг тонна пахта етиштира олади. Марказий Комитет Бюроси шу йилнинг ўзидаёқ дон ҳосилдорлигини гектар бошига 50 центнергача, картошкани — камида 150 центнерга, сабзавотни 250—280, полиз маҳсулотларини — 150, меваларни 70—80 центнерга, узумнинг ҳосилдорлигини камида 100 центнерга етказиш керак, деб ҳисоблайди».

Ўлкамизга кўклам келиб, деҳқонларнинг юмуши анча кўпайиб қолди. Экиш мавсумига тайёргарлик борасида бирмунча ишлар қилинган бўлсада ҳали бажарилмаган юмушлар ҳам анчагина. Уларнинг қисқа муддатда, ғоятда сифатли адо этилишини таъминлаш эса асосан бош мутахассислар, яъни агрономлар зиммасига тушади. Шундай экан, улар ҳозирданоқ ўз ишларини танқидий таҳлил этмоқлари, фаолиятларини қайта қурмоқлари, ишни яхшилашга ёрдам берадиган ҳамма имкониятларни излаб, ишга солмоқлари талаб этилади.

Ҳозир партиямиз мавжуд камчиликларни қисқа вақт ичида тугатиш, тармоқ тараққиётини таъминлаш борасида олдимизга кенг кўламли, улуғвор вазифаларни қўймоқда. Уларнинг муваффақиятли бажарилиши эса биринчи навбатда одамларга, уларнинг профессионал ва иқтисодий билимлари, маданияти даражасига, янгиликни, илғор усулларни жорий эта олиш маҳоратига боғлиқдир. Бу борада агросаноат комплекси ходимлари, мутахассисларини қайта тайёрлаш ва ўқитишни намунали ташкил этишга эришиш муҳимдир.

Бунинг учун область, район партия комитетлари кадрларни ўқитиш, малакасини ошириш сифатини яхшилаш чораларини кўрмоқлари даркор. Малакали мутахассисларни тайёрлаш ишига ғоятда талабчанлик билан ёндашиш, расмиятчиликни бартараф этиб, амалий ёрдам кўрсатиш методи асосида таълим беришга, ҳар бир технология жараёни ва операцияни тартибга солиш усулларини ва амалга ошириш қоидаларини ўзлаштиришга ўтиш керак. Раҳбарлар, аввало, мутахассисларни амалда аттестациядан ўтказиш мажбурий бўлиши лозим.

Аммо кўп жойларда мутахассис агрономлар ўқуви ҳали талаб даражасидан анча йироқ. Кўпинча малака ошириш курсларида машғулотлар хўжакўрсинга, расмият учунгина ўтказиляпти. Натижада курсларни битирганлар керакли ҳужжатни оладилару эскича ишлашни давом эттираверадилар. Шунинг учун малака ошириш курслари ишини жиддий ўрганиб чиқиб, зарур адабиётлар, қўлланмалар билан таъминлаш, аввало машғулот ўтувчиларнинг ўз соҳасини чуқур билимдони бўлишига эришиш муҳимдир.

Агроном мутахассислар тайёрлаш билан шуғулланадиган олий ва ўрта махсус ўқув юртлари машғулотлари савиясини оширишга катта эътибор зарур. Шу билан бир қаторда ёш мутахассисларга ғамхўрликни кучайтириш, олган назарий билимларини амалда қўлланишларига имконият яратиш керак. Кўп жойларда бу оддий ҳақиқат унутиб қўйилаётганлиги сабабли иқтидорли агрономлар бошқа соҳаларга ўтиб ишлашга мажбур бўлишмоқда. Ваҳолонки, кўпгина колхоз ва совхозда малакали мутахассислар ҳали етишмайди.

Шундай экан, республика Давлат агросаноат комитети муҳим масалага масъулият билан ёндашмоғи даркор. Агроном бўлишни мақсад қилиб қўйган, бу масъулиятли лавозимда ишлаётган ҳар бир киши эса, касб маҳоратини чуқур эгалламоғи, билими, малакасини муттасил ошириб бориш учун жон куйдирмоғи, энг асосийси, ҳалол, виждонан, унумли ишлаб, умум ишига иложи борича кўпроқ ҳисса қўшишга ҳаракат қилмоғи керак. Бу ҳозирги жўшқин, бунёдкорлик даври талабидир.

Мусобақа пешқадамлари

Шеробод районидаги «Гулистон» совхози деҳқонлари ўтган йили пахта тайёрлаш планини бажара олмаган эдилар. Бу йил ўтган йили йўл қўйилган камчилик ва нуқсонлар чуқур таҳлил этилди. Дала ишларини намунали ўтказиш, ишда илғор агротехника усулларидан кенг фойдаланиш тадбирлари белгиланди. Бу тадбирларга кўра барча майдонларда чигитни пуштага экиш кўзда тутилган.

Ҳозир хўжалик далаларида иш ҳар қачонгидан қизғин. Кўкламнинг ғанимат кунларидан самарали фойдаланишга аҳд қилган миришкорлар пушта олишни зўр уюшқоқлик билан давом эттиришмоқда. Хўжаликнинг илғор механизаторларидан Қосим Болтаев ва Workбобониёз Қурбоновлар ўзларига бириктилган майдонларда биринчи бўлиб, пушта олишни тугаллашди. Суратда: социалистик мусобақа пешқадамлари Қ. Болтаев (чапда) ва Б. Қурбоновлар.

И. Хўжаев фотоси (ЎзТАГ).

ВЕТЕРАНЛАРНИНГ ТАЖРИБАСИ ВА БИЛИМЛАРИ—АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИГА

Уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгашининг барча қишлоқ ветеранлари ташкилотларига, республика қишлоқ хўжалигининг ҳамма ветеранларига

МУРОЖААТНОМАСИ

Азиз ўртоқлар!

Биз сизларга, республика қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш ишига катта ҳисса қўшган кекса гвардияга мурожаат этяпмиз. Сизлар жамиятни социалистик тарзда ўзгартириш учун курашнинг ғоят катта тажрибасига эгасизлар. Бу бебаҳо тажриба қайта қуриш ўзининг ҳал қилувчи босқичига кирган, ҳали эҳтиёткор, сусткаш, турғунлик иллатига учраган кишилар ана шу қайта қуришдан четда турган ҳозирги пайтда зарурдир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленумида энг муҳим халқ хўжалик вазифаларини ҳал этиш йўллари белгиланди. Ватан республикадан юқори сифатли пахта толасини, дон, сабзавот, мева, чорвачилик маҳсулотларини анча кўп етиштиришни кутмоқда. Бу йил қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш ишида бурилиш йили бўлиб қолиши керак, чунки биз сизларга кўкламги дала ишлари арафасида мурожаат қиляпмиз. Халқимиз баҳорнинг ҳар бир куни ғанимат деб бекорга айтмайди. Ҳозир ишнинг муваффақияти кўкламги экин-тикин кампаниясини сифатли ва ўз вақтда ўтказишга боғлиқ. Ветеранлар кўп иш қилишлари мумкин ва лозим. Сизларнинг орангизда мутахассислар ва олимлар, механизаторлар ва кўп йиллик тажрибага эга бўлган амалиётчилар бор, эндиликда 1988 йил ҳосили учун мустаҳкам замин яратишда агротехника тадбирлари комплексини намунали ўтказишда партия, совет ва хўжалик органларига, колхоз ва совхозларга ёрдам бериш сизларнинг бурчингиздир.

Ветеранларнинг кўп нарсага қурби етади. Уруғлик сифатини, ерларга ишлов беришни, машина-трактор паркининг, ирригация шохобчаларининг тайёрлигини, қанча ўғит, айниқса органик ўғит жамланганлигини текширувчи бригадаларни тузингиз.

Ҳар бир хўжаликда алмашлаб экишнинг илмий асосланган схемаларига қатъий риоя этилиши учун сизларнинг омилкорлигикгиз ва ўткир нигоҳингиз даркор.

Қолоқ хўжаликларга, бригадаларга, звеноларга оталиқ ёрдамингиз бебаҳо бўлади, эзгу маслаҳатингиз ва кўмагингиз ҳозирги пайтда қолоқларнинг эртага пешқадам бўлиб қолишларига имкон беради.

Антимеханизаторлик кайфиятларига, бўшангликка, интизомсизликка қатъиян қарши курашингиз — фақат комплекс механизациягина республика қишлоқ хўжалигини интенсив ривожланиш йўлига олиб чиқади.

Хўжалик ҳисобини, бригада пудрати, оила ва ижара пудратларни жорий этишда хўжаликларга ёрдам берингиз.

Сизларнинг билимингиз ва орттирган тажрибангиз ёшларга жуда зарур — ёшларни жамиятга ниҳоятда керак бўлган деҳқон ва чорвадорнинг қийин, лекин олижаноб меҳнатига ўргатиш учун улар ҳузурига борингиз.

Сизларнинг ўрнингиз — жамиятимизда ҳали ҳам мавжуд бўлган бюрократизмга, масъулиятсизликка, манманликка, бағритошликка қарши курашнинг олдинги маррасидир; қишлоқ меҳнатчилари, айниқса хотин-қизлар учун яхши меҳнат ва турмуш шароитларини яратиш тўғрисида чинакам оталарча ғамхўрлик қилингиз.

Текширишларга чиққан ветеранларнинг бригадалари виждонсизлик, коллектив ишларини писанд қилмаслик, исрофгарчилик ва хўжасизлик, қўшиб ёзиш ва кўзбўямачилик каби кўринишларга қарши чинакам курашчилар бўлиб қолсин.

Азиз ветеран ўртоқлар! Ҳозир сизнинг ўрнингиз шу йилги Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси ўтказиладиган йил ҳосили тақдири ҳал бўладиган далададир.

Ветеранлар республика кенгаши кекса гвардия республикамиз агросаноат комплексини ва унинг энг муҳим тармоғи — пахтачиликни янада ривожлантириш ишига ўзининг бутун куч ва ғайратини, тажрибасини бағишлайди, деб қатъий ишонч билдиради.

ЎЗБЕКИСТОН ССР УРУШ ВА МЕҲНАТ ВЕТЕРАНЛАРИ КЕНГАШИ.

БОЛАЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИК—ЖАМИЯТНИНГ МАЪНАВИЙ СОҒЛОМЛИГИ БЕЛГИСИДИР

Илгари хабар қилинганидек, Тошкентда В. И. Ленин номли Совет болалар фонди Ўзбекистон бўлими таъсис конференцияси бўлиб ўтди.

Конференцияни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев кириш сўзи билан очди.

В. И. Ленин номли Совет болалар фонди Ўзбекистон республика бўлими ташкилот комитетининг раиси, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати, шоир Э. Воҳидов доклад қилди.

Болалар ҳақида ғамхўрлик қилиш — жамият маънавий соғломлигининг, унинг тарихий маънавий мероси анъаналарига содиқлигининг энг аниқ мезонидир, деди докладчи. Маълумки, Октябрдан олдинги Туркистонда оиласидан маҳрум бўлган болалар учун бирорта ҳам давлат муассасаси йўқ эди. Етим-есирларга ёрдам бериш хайри-саховат қилувчи айрим кишиларнинг иши эди.

Туркистонда Совет ҳокимияти ўрнатилгандан кейин ҳамма нарса кескин, тубдан ўзгарди. Ўлка партия органлари ва ҳукумати етим қолганлар, қаровсиз болалар ҳаёти ва тақдири тўғрисида чинакам ғамхўрлик қилиб, дастлабки давлат болалар уйлари, меҳнат мактаблари, коммуналар, интернат типидаги бошқа муассасаларни ташкил этдилар. 1918 йилнинг сентябрида Тошкентда очилган Карл Либкнехт номидаги Тошкент коммуна-меҳнат мактаби катта шуҳрат қозонди.

Ўша йили тошкентлик элликдан ортиқ бола Бешёғочдаги собиқ рус-тузем мактабига тўпланди. Маҳаллий миллатга мансуб қаровсиз етимлар учун биринчи коммуна-мактаб шу тариқа ташкил этилди. Бу меҳнат мактабига ўзбек халқ шоири Алмаий номи берилди.

«Правда» газетаси Туркистондаги коммуналар фаолиятига юқори баҳо берди. 1923 йил 8 июль сонида эълон қилинган мақолада К. Либкнехт номидаги коммуна «Шарқ жавоҳири» деб баҳоланди. РСФСР Халқ маорифи комиссарлигининг Н. К. Крупская раислигидаги илмий-педагогик секцияси ана шу коммуна-мактаб тажрибасини бутун Совет Федерациясида оммалаштиришни зарур деб топди.

Республикамиз Улуғ Ватан уруши йилларида чинакам эзгулик ва инсонпарварлик жасоратини намойиш қилди. Уруш йилларида Тошкентда яшаган ёзувчи Алексей Толстой «Правда» саҳифасида: «Ўзбекистон болаларга ёрдам беришдек буюк ишнинг ташаббускори, бошловчисидир», деб ёзди.

Мамлакатимизнинг оккупация қилинган районларидан республикамизга юз мингдан ортиқ ота-онасиз, бошпанасиз қолган етим болалар келтирилди. Икки мингга яқин поляк болаларига Ўзбекистон диёрида бошпана берилиб, ғамхўрлик қилинди. Москвадан Самарқандга 120 нафар испан болалари келди.

Тошкентда Шоаҳмад Шомаҳмудов номига қўйилган кўча бор. Бу оддий темирчининг ва рафиқаси Баҳрихоннинг номи бутун дунёга машҳур: уларнинг хонадони турли миллатга мансуб 14 бола учун иккинчи оила бўлди. Шомаҳмудовдан бир куни: нима учун турли миллат болаларини асраб олгансиз? — деб сўрашди. У эса: «Мен танлаганим йўқ, етим бўлса — демак у менинг фарзандим», — деб жавоб берди.

1942 йилнинг январида Тошкент хотин-қизлари Ўзбекистондаги барча аёлларга мурожаат қилиб: «Фронт яқинидаги районлардан юртимизга келган болалар бизнинг болаларимиз, совет болаларидир. Биз уларнинг ота-оналари ўрнини босишимиз ва уларга оналик меҳри билан ғамхўрлик қилишимиз зарур», деб даъват этдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Усмон Юсупов оиласи республикада биринчи бўлиб қамалдаги Ленинграддан келтирилган етим болани ўз тарбиясига олди. У — очликдан мадори қуриган, касалманд қиз Фаина Баришова, ҳозирги Фаина Усмоновна Юсупова эди.

СССР халқ артистлари Сора Эшонтўраева, Ҳалима Носирова, Лутфихоним Саримсоқова, республика маориф халқ комиссарининг ўринбосари Евгения Валерьяновна Рачинская, болалар уйлари бошқармасининг бошлиғи Елена Георгиевна Самойленко, Тошкент темир йўл вокзалидаги болалар марказий эвакуация пунктининг ташкилотчиси Наталья Павловна Крафт ва бошқа жуда кўп аёллар Ўзбекистонга келтирилган етим болалар тақдири тўғрисида жон куйдирдилар.

Ажойиб рус ёзувчиси К. И. Чуковский ва унинг қизи Лидия Чуковская, А. М. Горькийнинг беваси Екатерина Павловна Пешкова ва келини Надежда Алексеевна, Алексей Толстой, Николай Погодин, Всеволод Иванов, Николай Вирта рафиқаларининг ҳам болаларни қутқариб қолиш ишига жуда катта ёрдам берганликларини эслаймиз ва буни ҳеч қачон унутмаймиз.

Етимлик аччиқ қисматини ўз бошидан кечирган Ғафур Ғулом ўша қийин кунларда «Сен етим эмассан» шеърини ёзди. Шеърда бошпанасиз, ота-онасиз қолган, ўз юртидан ажралган болаларга бутун совет халқининг ҳис-туйғуси акс этган.

Мана Одессадан олинган бир хат: «Уруш йилларида саховати ва олижаноблиги билан совет кишиларининг бутун бир авлодини қутқариб қолган Ўзбекистон халқи олдида оппоқ сочли бошимни эгиб, таъзим қиламан. Онамни ва ёш болали опамни Одессадан олиб кетишганда, уларни Ўзбекистонда бошқа минглаб кишилар қатори ўз қариндошларидек кутиб олишди. Биз мана шу интернационалист халқнинг улуғворлигини ва маънавий саховатини бронза ёки гранитда абадийлаштиришни илтимос қиламиз. Данил Семёнович Мочулко, Улуғ Ватан уруши ветерани».

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Антонина Павловна Хлебушкинанинг номини зўр ҳурмат-эҳтиром ва миннатдорчилик билан тилга оламиз.

Ҳар соат, ҳар дақиқа бошпанасиз етимлар сонини кўпайтирган уруш гулдурослари тинганига анча бўлди. 40 йилдан кўпроқ вақтдан буён заминимизда тинч, мусаффо осмон сақланиб турибди. Урушда етим қолган болалар фарзандли, неварали бўлишган. Бинобарин агар мантиқан фикр юритиладиган бўлса, бизда етимлар қолмаган бўлиши керак. Афсуски, мантиқ қонунларига зид равишда, ақл-идрок ва ҳис-туйғуларга қарама-қарши равишда етимлар ҳозир ҳам бор. Улар ўн минглаб, юз минглабдир. Етимлар сони камаймаяпти, балки йил сайин кўпайиб бормоқда.

Олдимда Алишер К.нинг шахсий иши турибди. У қуйидаги сўзлар билан бошланади: «фамилияси номаълум 4 яшар бола завод территориясига ташлаб кетилган. У ердан балоғатга етмаган болаларни қабул қилиш ва тақсимлаш пунктига келтирилган. Ҳеч ким болани қидириб мурожаат қилмади»...

К. Светананинг шахсий иши сал бошқачароқ: «фамилияси номаълум 3 яшар қизни Ленин район ички ишлар бўлимининг инспектори ташландиқ бола сифатида олиб келган... ҳеч ким уни қидириб ички ишлар органларига мурожаат қилмаган»...

Бу кўчирмалар фамилиясиз болаларни Тошкент шаҳридаги 24-болалар уйига жойлаштириш тўғрисидаги мурожаат хатидан олинган. Фамилиясиз... ном-нишонсиз, уйи ҳам, қариндош-уруғлари ҳам йўқ, ҳеч кими йўқ болалар. Кўп ҳолларда туққан оналар ўз фарзандларини ҳамма нарсадан маҳрум қилганлар. Эндиликда ташлаб кетилган ана шу гўдакларнинг ҳаммаси болалар уйида яшамоқда. Ҳар бирига ном, фамилия, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома берилган. Уларнинг кўпига болалар уйи директори Холида Каримова фамилияси берилган. Ҳар қандай етимлик — фожиа. Тирик етимлик эса ўта фожиадир. Шу сабабли ҳам биз имкони бўлган барча воситалар — ҳуқуқий, иқтисодий, маънавий воситалар билан ўз фарзандларини ташлаб кетаётган, уларни тарбиялашни истамаётган, ахлоқсизлик билан кун ўтказаётган кишиларга, болаларга азоб бераётган, уларни кўчаларга ҳайдаб чиқараётган кимсаларга қаттиқ ва

(Давоми иккинчи бетда).

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ВИЗИТИ

ДАМАШҚ. 29 февраль. (ТАСС). Сурия Араб Республикаси Араб социалистик Уйғониш партияси умумараб раҳбариятининг таклифига биноан партиялараро ҳамкорлик программасига мувофиқ, бу ерга келган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов бошчилигидаги КПСС партия ходимлари делегациясининг визити тугади.

Делегация аъзолари қардош Сурияда бўлган вақтларида уларни Сурия Араб Республикаси Араб социалистик Уйғониш партияси Бош секретарининг ўринбосари Абдалла ал-Аҳмар, партия маҳаллий раҳбариятининг аъзоси Воҳиб Таннус, Сурия студентлари миллий иттифоқининг раиси Ҳайсам Дувайхий қабул қилди, шунингдек улар Дамашқ ва Халаф университетларининг раҳбарлари билан учрашдилар.

Дамашқ ва Халаф университетларини, олий политехника фанлари институтини ва рус тили институтини бориб кўриш пайтида профессор-муаллимлар ва студентлар билан дўстона суҳбатлар бўлди. Совет маданият марказида делегация аъзолари СССР олий ўқув юртларини тамомлаган сурияликлар ҳузурида нутқ сўзладилар. Шу учрашувларда меҳмонлар ўрта ва олий мактабдаги қайта қуриш қандай бораётганини, КПСС Марказий Комитети 1988 йил февраль Пленумининг иш якунларини гапириб бердилар.

Бугун совет партия делегацияси Ватанига жўнаб кетди.

М. С. ГОРБАЧЕВнинг Югославия Социалистик Федератив Республикасига қиладиган расмий дўстлик визити тўғрисида

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев ЮСФР Президиуми ва ЮКС Марказий Комитети Президиумининг таклифига биноан март ойининг ўрталарида расмий дўстлик визити билан Югославияга боради.

БОЛАЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИК—ЖАМИЯТНИНГ МАЪНАВИЙ СОҒЛОМЛИГИ БЕЛГИСИДИР

(Давоми. Боши биринчи бетда).

қатъий таъсир ўтказишимиз керак. Ота-оналик ҳуқуқларидан маҳрум этиш бундай бағри тош ота-оналарни ўзлари дунёга келтирган болаларни моддий жиҳатдан таъминлаш бурчидан халос қилмаслиги керак.

Ташкил этилаётган фонд бошқа жуда кўп муассасалар билан биргаликда бу оғир масалани ҳал қилиш имконини топади, деб ўйлайман.

Инсонни тарбиялаш, унинг гражданлик, меҳнат, маънавий камолоти — бизнинг истиқболимиз. Эзгулик, ақл-идрок, самимийлик ва айни бир пайтда қаттиқ талабчанлилик ҳамда юксак профессионализм билан бирга маънавий позицияларнинг аниқ белгиланганлиги — мана шулар педагогикамизнинг нормаси бўлиб қолиши лозим бўлган асосий хусусиятлардир. КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган февраль Пленуми педагог ва тарбиячини ана шундай ижодий фикр юритувчи, ташаббускор, таркиб топган сийқа фикрлардан холи бўлишга йўналтирмоқда. Пленумнинг тавсиялари ва хулосалари Совет болалар фонди фаолиятига асос қилиб олиниши керак. XXI асрда бизнинг жамиятимиз қандай ҳолатда бўлиши пировард натижада оила, мактаб, меҳнат коллективлари ва жамоат ташкилотлари ўз муносабатларини қандай қура олишларига, боланинг, ўсмирнинг қалбига йўл очиб берадиган янги, чинакам ёндашувларни топа олишларига боғлиқ бўлади. Оила бу борада асосий роль ўйнайди.

Болалар уйлари сонини муттасил камайтириб бориш қайта қуриш мезонларидан биридир, деб ўйлайман. Бундай уйларнинг қолмаслиги қайта қуриш тантанаси бўлади. Бу уйларнинг ўрнига нима бўлади? Ўрнига фақат бир нарса: мустаҳкам, соғлом оила бўлади.

Афсуски, ҳозирги замон оиласининг ҳолати жиддий ташвиш туғдирмоқда. Мана бир неча рақам. Республикада ота-она тарбиясидан маҳрум бўлган салкам 28 минг бола бор. Болалар уйларида тарбияланаётганларнинг салкам 90 проценти тирик етимлардир.

Нотинч оила ёш жиноятчиларни етказиб бераётган асосий манба эканлигини исботлашга ҳожат йўқ — буни ҳамма билади. Республикада ота-оналари спиртли ичимликларга, гиёҳвандликка берилган оилалар оз эмас. Мана бунинг натижаси: турли жисмоний ва ақлий мажруҳ болалар учун мўлжалланган махсус интернат ва мактабларда минглаб болалар ўқишига тўғри келмоқда. Болалар уйлари ва инвалидлар уйларидаги гўдаклар сони нақадар кўплигини айтмайсизми.

Аммо болалар ва ўсмирларни тарбиялашдаги мана шу нуқсонларнинг ҳаммасига ота-оналар ва оила айбдор деб ҳисоблаш хато бўлур эди. Бунда мактаб ва болалар уйлари, спорт, ижодий ташкилотлар, ота-оналар комитетлари, оила ва мактабга кўмаклашиш комиссиялари, ўртоқлик судлари ва бошқа кўпгина жамоат ташкилотларининг айби ҳам кам эмас.

Докладчи экология проблемаларига батафсил тўхталиб ўтди. СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг қарори билан ҳозир бутифосдан дефолиант сифатида фойдаланиш тақиқлаб қўйилди. Дефолиантларнинг янги турларини яратиш устида иш олиб борилмоқда. Республика селекционерлари кўсаклар етилиб очила бошлаган вақтда химиявий таъсир ўтказилмаса ҳам баргини тўкиб юборадиган ғўза навини яратиш устида иш олиб бораётганликларини эшитган эдик. Селекциячи дўстларимизни ишонтириб шуни айтаманки, кимки ана шундай навни яратса болалар фонди у тириклигидаёқ ўз маблағи ҳисобига унга ёдгорлик ўрнатади.

Яна бир долзарб масалага тўхталиб ўтмоқчиман. Мен пахтазорларда болалар меҳнатидан фойдаланишни назарда тутяпман. Механизациялаш даражасининг пасайиб кетиши шунга олиб келдики, пахта етиштириш ва йиғиб-териб олиш билан боғлиқ бўлган ишларнинг деярли бутун қийинчилиги хотин-қизлар ва мактаб ўқувчилари зиммасига тушмоқда.

Пахта терими даврида техника хавфсизлигига риоя қилмаслик, меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларини, санитария-гигиена режимини бузишга йўл қўйилганлиги натижасида Қорақалпоғистон АССРда, Фарғона, Тошкент, Жиззах ва бошқа областларда бахтсиз ҳодисалар, ўқувчиларнинг оммавий касалликка чалиниши ва касалхонага ётқизилиши ҳоллари содир бўлди.

Мактабларимизнинг ўқувчилари аслида ўн йил эмас, балки анча кам ўқиётганлиги сир эмас. Ўқувчилар, айниқса қишлоқ мактаблари ўқувчиларининг билим даражаси пастлиги ҳам ана шунда. Бу эса йигитларнинг Совет Армияси сафларида хизмат қилишларини қийинлаштирмоқда, олий ўқув юртларига киришида жиддий тўсиқ бўлмоқда. Бизнингча, бундай социал адолатсизликка чек қўйиш керак. Бу соҳада ташкил этилаётган фонд ҳам ўз сўзини айтиши лозим.

Сўнгги вақтда болалар тўғрисида астойдил ва самимий ғамхўрлик қилинаётганлигини кўрсатувчи жуда кўп фактларни келтиришни истар эдим.

Тошкент университетининг доценти Мухтор Шапсанов ўзи туғилиб ўсган қишлоқ болалари учун мактаб қурилишига 30 минг сўм топширди. Шу қишлоқда артезиан қудуғи қазиш учун яна 10 минг сўм берди.

Қорақалпоғистоннинг Нукус районида Олланиёз Ўтаниёзов исмли камтарин ўқитувчи бор. У 30 йилдан буён уйлар, чоғроқ колхоз болалар боғчалари, медицина пунктлари, кутубхоналар қурмоқда. Буларнинг ҳаммасини текинга, ёзги дам олиш чоғида ўз пули ҳисобидан қурмоқда. 1985 йилда ўша вақтда 10-синфда ўқиётган ўғли билан биргаликда «Нукус» совхозида 100 ўринли болалар боғчаси ва медицина пункти учун бир хона қуриб берди. Олланиёз ўғли билан биргаликда 1986 йилги меҳнат отпускаси чоғида «СССР 60 йиллиги» совхозида болалар боғчаси, кутубхона ва медпункт қурди. Комиссия бу беғараз ишни 27 минг сўм баҳолади.

Самарқанд шаҳридаги тарбияси қийин болалар мактаб-интернати тарбияланувчилари тўғрисида алоҳида гапириб ўтиш керак. Собиқ ҳуқуқбузарлар, ўсмирлар ўз қўллари билан ишлаб топилган 2 минг сўм пулни Совет Тинчлик фонди ҳисобига ўтказдилар. Қойил йигитлар!

Республика кар-соқовлар жамияти махсус мактаб-интернатлар ва махсус болалар боғчалари эҳтиёжлари учун 60 минг сўм ажратди. Бу маблағ эшитиш аппаратлари сотиб олишга, пионерлар лагерларида болалар овқатини яхшилашга, телевизорлар сотиб олишга сарфланади.

«Пахтакор» спорт жамияти комсомоллари республика болалар уйлари ва интернатларида физкультура-соғломлаштириш ишларини яхшилаш учун болалар фондига 5 минг сўм топширдилар. Ўзбекистон футбол коллективлари бу эзгу ташаббусни қўллаб-қувватлаб, шу мақсадда фондга 15 минг сўм пул ўтказдилар.

Республика ижодкор ходимлари ҳам бу эзгу ишдан четда қолишмади. «Ўзбекфильм» режиссёри Светлана Қодировна Муродхўжаева 1000 сўм гонорарини болалар уйлари эҳтиёжи учун топширди.

Бугун биз таъсис этаётган Совет болалар фонди республика бўлимининг вазифалари кенг ва хилма-хилдир. Ўз-ўзидан равшанки, бизнинг ишимиз партия, совет, касаба союз ва комсомол органлари, хотин-қизлар кенгашлари, табиатни муҳофаза қилиш жамияти, ижодий союзлар, соғлиқни сақлаш ва халқ маорифи муассасалари, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ва бошқа ташкилотлар иши билан нақадар мустаҳкам боғлиқ ҳолда олиб борилса, биз ўз вазифамизни шу қадар яхшироқ ва шу қадар самаралироқ бажара оламиз.

Шу муносабат билан республика ташкилотимиз ҳузурида оила муаммосини, болаликни муҳофаза қилишни ўрганиш, ҳуқуқ бузиш ҳолларининг олдини олиш, таълим-тарбия жараёнини ташкил этиш бўйича илмий-методик марказ тузишни мақсадга мувофиқ деб ўйлайман. Ана шу марказ ишига атоқли педагог ва психологлар, врачлар, юристлар ва социологлар, ёзувчилар ва рассомлар, бошқа касб мутахассисларини жалб этиш мумкин бўлур эди.

Биз Бутуниттифоқ таъсис конференциясида фонд доирасида иккита жамоат ташкилоти-васийлик кенгаши ва болалар уйларида тарбияланганлар кенгаши тузиш ҳақида айтилган таклифни қизғин қўллаб-қувватлаймиз. 30-80 йиллардаги республика болалар уйлари собиқ тарбияланувчи ва ходимларининг январь ойида бўлиб ўтган биринчи учрашуви бундай тадбирнинг фойдали эканлигига, уларнинг тарбиявий самарасига бизда ишонч ҳосил қилди.

Совет болалар фонди социал ва маънавий қайта қуришнинг, мамлакат маънавий ҳаётини янгилашнинг энг олижаноб ташкилотларидан биридир. Шу залда ўтирган ҳаммамиз, энг муҳими эса, республикамизнинг барча шаҳар ва қишлоқларидаги маслакдошларимиз революцион ўзгартишларнинг масъул иштирокчилари эканликларини ҳис этишлари, партия, давлат биздан фақат гап ва ҳамдардликни эмас, балки амалий иш ва ҳаракат қилишимизни кутаётганлигини аниқ тушуниб олишимиз керак. Биз ишни йўқ жойдан бошламаяпмиз. Халқимизнинг шонли анъаналари, болалар тўғрисида ғамхўрлик қилиш, уларга ёрдам кўрсатиш тажрибаси бор, деди докладчи пировардида.

Конференцияда Ўзбекистон ССР маориф министри О. С. Аббосова, Бухородаги 4-болалар уйининг медицина ҳамшираси С. Г. Евсиевич, Андижон тиллар педагогика институтининг ўқитувчиси, шоира Т. Содиқова, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари А. Носиров, Чирчиқдаги 14-болалар уйининг директори Ф. С. Фотихова, Навоий шаҳар партия комитетининг секретари О. П. Сашина, Тўрткўлдаги 2-болалар боғчасининг тарбиячиси И. С. Осмолян, Наманган область хотин-қизлар кенгашининг раиси Д. Ю. Аҳмедова, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Р. Кучликова, Самарқанд область болалар касалхонасининг педиатр врачи Л. Н. Стибунова, «Каршистройиндустрия» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Н. И. Шукуров, Қаҳрамон она, Марғилондаги совға буюмлари фабрикаси ишчиси Д. Тожибоева, Тошкентдаги 22-болалар уйининг директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. П. Хлебушкина, «Гулхан» журналининг бош редактори О. Ҳожиева, Ўзсовпроф секретари А. А. Эшонхўжаев, Тошкент Олий партия мактабининг катта ўқитувчиси М. И. Залкинд сўзга чиқдилар.

Бундан тўрт ярим ой илгари жамиятимизнинг турли табақаларига мансуб вакиллар ўз куч-ғайратларини бирлаштириб, замонамизнинг энг маънавий бирлашмаларидан бири — Болалар фондини таъсис этган эдилар, деди ўз нутқида В. И. Ленин номли Совет болалар фонди правлениесининг раиси А. А. Лиханов. Тўрт ярим ой муҳлат кўпми ёки камми? Якунларни чиқариш учун бу ниҳоятда оз муддатдир. Бу муддат болаларга оид серқирра муаммоларни ҳар томонлама синчиклаб ўрганиш учун ҳам камдир. Назаримда, бу муаммолар ярми ботиб, ярми юзага чиқиб турган музликка ўхшайди, унинг сув устидаги қисми яхшиликдан далолат берса, биз шуғулланишимиз лозим бўлган қисми эса кўздан яширингандир. Бу истиора эмас, ишнинг ҳақиқий аҳволидир. Илгари мен болалар ҳақида, уларнинг ғам-ташвишлари ва қувончлари ҳақида ҳаммасини демаганда ҳам кўп нарсани биламан, деб юрар эдим, аммо Болалар фондида ишлаётган кунларим мен ҳақиқатдан анча олисда эканлигимни кўрсатмоқда. Болалар фонди правлениесида ишлаб, шунга ишончимиз комил бўлдики, болаларнинг барча муаммолари фақат ўзарогина эмас, ва аввало, катталар муаммолари билан ҳам боғлиқдир. Агар биз, катталар, бирон бир ишда ҳардамхаёл бўлсак, бир гап бўлар, деб кетаверсак —бу эртами-кечми ёлғиз бир боланинг ёки кўпчилик болаларнинг қисматида акс этади.

Шу боисдан ҳам биз фонднинг келажаги ҳақидагина ўйлаб юрган кезларимизда, ташкилот комитети давридаёқ фонд фаолиятини фақат болалар муаммолари билангина чеклаб қўймасликка қарор қилиб, ўз зиммамизга ниҳоятда оғир, айни вақтда ниҳоятда зарур вазифани, агар таъбир жоиз бўлса, ахлоқ-одоб ва маънавийликни даволаш учун кечиктирмасдан ижтимоий ёрдам бериш вазифасини олдик. Буни аниқ-равшан тушуниб олса бўлади: маънавийлик булоқларининг кўзи ниҳоятда «хиралашиб» қолганлиги оқибатидагина мамлакатимиздаги болалар оғир аҳволга тушдилар. Аҳволнинг оғирлигидан лоақал шу нарса ҳам далолат бериб турибдики, йил сайин, гарчи ота-онаси ҳаёт бўлса ҳам етим болалар сони кўпайиб бормоқда; йил сайин чақалоғини ташлаб кетаётган одамлар кўпайиб бормоқда: биз учун нечоғлик уятли бўлса ҳам, айтишимиз керакки, йил сайин болалар ўлими кўпайиб бормоқда.

Болалар ҳуқуқи поймол этилаётганини, бу ҳуқуқни сиз билан биз, катталар поймол этаётганимизни кўрсатувчи яна кўпгина конкрет фактларни айтиб ўтишим мумкин бўлур эди, албатта. Лекин мен диққат-эътиборингизни бунга жалб этмоқчи эмасман. Биз анчагина адолатли гапларни айтдик; биз ниҳоятда аянчли мавзуга кўзимизни каттароқ очиб қарадик. Аммо шу гапларни айтгандан кейин биз ишга киришишимиз керак, ишга киришганда ҳам қатъият билан ва ана шу қатъиятдан чўчимай ва бизнинг маънавий мақсадларимиз ютуқларига зид бўладиган барча бошқа нарсалар билан ҳам ҳисоблашмай ишга киришишимиз керак. Жамиятнинг мадади, Болалар фонди болаликни ҳимоя қилиш ва муҳофаза этишга қодирлигига ишонч бу ишда бизнинг таянчимиздир.

Ана шундай вазиятда ишга лаёқатли эканлигимизни тасдиқлайдиган конкрет реал ишлар билангина жавоб беришимиз лозим бўлади.

Гўдаклар уйларидаги группаларни кичрайтиришга фонд бераётган ёрдам ана шундай ишлардан бири бўлди. Бу ниҳоятда майда муаммо бўлиб кўринса-да, лекин минг-минглаб болаларнинг тақдири, уларнинг жисмоний ва маънавий саломатлиги шунга боғлиқдир. Гўдаклар уйидаги группаларда 15—17 тадан бола бор, уларга фақат биттагина аёл қарайди. Битта тарбиячи шунча болани оқ ювиб, оқ тарай олмайди-ку, ахир! Чунки, бу группадаги болалар ҳали мурғак бўлиб, бу ерда янги туғилган чақалоқлардан тортиб, 3 ёшга етган гўдаклар тарбияланади. Бундан ташқари, ғамхўрлик бекаму-кўст бўлмагандан кейин бола бечора жовдираб қолаверади: у нормал ўсмайди, бунга ажабланмаса ҳам бўлади, чунки мутлақо ўз ҳолига ташлаб қўйилади. Руҳий майиб-мажруҳ болаларнинг қанчадан-қанчаси оламга келган! Бола нормал ўсиши учун группадагилар сони 10 тадан ошмаслиги кераклиги исботлаб берилган. Бу эса йиллик иш ҳақи фонди 2,95 миллион сўм бўлишини ва тарбиячилар учун мўлжалланган қўшимча 1777 иш ўрни жорий этиш лозимлигини талаб қилади. Давлат бу иш учун пулни 1990 йилдан бошлаб ажратади, 1988—1989 йилларда эса болалар группаларини кичрайтириш учун маблағни Болалар фонди беради. Жамоатчилик бу қарорни қўллаб-қувватлади, бу эса давлатнинг ўрнини босмасдан, балки унга ёрдамлашиш тўғрисидаги принципимиздан далолат бериб турибди.

Фондимизнинг иккинчи қарори тўғрисида ҳам бир-икки оғиз гапириб ўтмоқчиман. Биз болалар уйлари ва мактаб-интернатлар учун автобуслар ва юк машиналари сотиб олишга салкам 650 минг сўм сарфладик. Фонд болалар интернат муассасаларига инъом этган транспорт, бу — тўқликдан шўхлик эмас, балки автобус ва юк машиналари болалар кўз ўнгида дунёнинг рухсорини очадиган дарча бўлганлигидан, уларнинг оқ-қорани танишига имкон бераётганлигидан далолатдир ва пировард оқибатда бу болаларнинг рисоладагидек интеллектуал ўсишининг воситаси бўлганлигидан далолатдир. Ана шу қароримиз муносабати билан яна қуйидагиларни ҳам айтмоқчи эдим: биз ҳафталик «Семья» журналида ижтимоий ҳаётимизда биринчи марта 707 счётига ўз взносларини юборган кишиларни номманом санаб ўтиб, улардан олинган инъом-эҳсонлар нималарга сарфланганлигини ипидан игнасигача ёздик, токи ҳар бир одам ўзи туҳфа этган пул нимага сарфланганлигини билиб олсин.

Мен дастлабки тадбирларимиз ҳақида гапирар эканман, қарор қабул қилиш сабабларига ҳам тўхталиб ўтганимга эътибор берган бўлсангиз керак. Дарҳақиқат, биз пулни фақат сарфлашгина эмас, балки оқилона сарфлашни ўйламоқдамиз. Ҳамонки пул сарфланаётган экан, маънавий ва жисмоний соғлом авлод тариқасида фойда олишимиз керак. Мен бу чиқимларни инсонпарварлик йўлидаги сарф-харажатлар, деб ўйлайман. Инсонпарварлик учун пул керак бўлади ва буни ҳамма ёдда тутиш керак. Ҳамонки биз 707 счётидаги фондимизни тўлдиришга ҳаракат қилаётган эканмиз, бу — манфаатпарастлик ва шунчаки мақсаднинг ўзигина эмас, балки моддий асос билан мустаҳкамланмаган эзгу ниятлар мурувват-шафқат ғоясининг ўзини ҳам оёқ ости қилишдан иборат бўлишини аниқ-равшан тушуниб олишдир.

Мен фонднинг республика бўлимларини таъсис этишга бағишланган бир қанча конференцияларда қатнашдим, деди сўнгра А. Лиханов, ҳамма ерда гап бирон-бир республика ёки регионнинг конкрет проблемалари хусусида борди. Бу ерда, Ўзбекистонда, мен сиз билан ниҳоятда мушкул, айтиш мумкинки, фожиавий проблемани муҳокама қилишни истар эдим. Мен болалар ўлимини назарда тутмоқдаман. Совет ҳокимиятининг етмиш биринчи йилида, биз ракеталарни учиришга ўрганиб олган, аммо ўз фарзандларимизни қутқариб қолишга ҳам ўрганмаган йилда бу ҳақда гапириш менинг юрак бағримни тилка-пора қилиб юбормоқда.

Болаларнинг ўлимига қарши кескин кураш — бу амалий вазифа, медицина вазифасигина бўлиб қолмасдан, назаримда, аввало, ахлоқий, сиёсий вазифадир.

Болалар ўлими даражаси жиҳатидан мамлакатимиз ривожланган мамлакатлар ўртасида «карвонбошилик» қилаётган экан, бу шунинг оқибатидир. Амалий соҳада бундай аҳволнинг содир бўлишига мамлакатнинг бир қанча регионларидаги, шу жумладан, Ўзбекистондаги салбий иқтисодий шарт-шароитлар, медицина муассасаларининг моддий-техника таъминоти паст даражада эканлиги, социал соҳада эса — ҳақиқатнинг юзига тик қарайлик, — жўнгина тиббий ва гигиеник талабларга зид бўлган анъаналар ва бидъатларнинг ҳукмронлик қилаётганлиги хусусидаги кўпгина фактларнинг мавжудлигидир.

Бутун Ўрта Осиё регионида бўлганидек, Ўзбекистон ССРда ҳам, айниқса, ёз ойларида юқумли касалликларга чалиниш ва ўлимнинг олдини олиш юзасидан кўрилаётган тадбирлар дуруст самара бермаётганлиги оқибатида болалар ўлими даражаси нохуш аҳволдадир. Республикангизда болаларнинг ўткир юқумли ичак касалликлари билан оғриши май ойида 6 баравар, июнь ойида 16 баравар, июль ойида 24 баравар, августда 18 баравар кўпаяди. Шунга кўра, болалар ўлими ҳам ортади. Ўрта Осиёдаги бошқа республикаларда ҳам аҳвол ана шундай. СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг буйруғи билан болаларга медицина хизматини яхшилаш ва болалар ўлимини камайтириш учун шошилинч ёрдам бериш мақсадида 1987 йилнинг июль-август ойларида 240 та медицина бригадаси тузилган эди. Ўрта Осиё районларига жами 1310 нафар врач жўнатилганди. Бундай тадбир, шубҳасиз, яхши самара берди.

В. И. Ленин номли Совет болалар фонди болаларни асраб қолиш ишини давом эттиришни ўзининг маънавий бурчи, деб ҳисоблайди ва 1988 йилда Ўрта Осиё республикаларига ўз маблағлари эвазига 2000 врач ва мутахассисни таклиф этади. СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ва Болалар фонди мутахассислари ана шу тадбирни амалга ошириш билан боғлиқ бўлган сарф-харажатларни ҳисоблаб чиқишди. Жами харажатлар 2 миллион сўмни ташкил этади. Гарчи медицина бригадаларининг иши нақадар самарали бўлмасин, пировард оқибатда бу тадбир мазкур региондаги болалар соғлиғини сақлаш муассасалари олдида турган муаммолар комплексини ҳал этишга қодир эмас. Бу — зарур бўлган, аммо фавқулодда вазиятга барҳам беришгагина қодир чала тадбирдир, холос. Бундай фавқулодда вазият умуман пайдо бўлмаслиги учун, сира муболағасиз, социал соҳада ҳам, амалий медицина соҳасида ҳам туб ўзгариш ясаш зарур.

Болалар фонди СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг иттифоқдош ва автоном республикалар соғлиқни сақлаш министрликлари, область соғлиқни сақлаш бўлимлари ҳузурида бош мутахассислардан иборат бўлган махсус ишончли врачлар институтини таъсис этишни бу борадаги биринчи қадам, деб ҳисоблайди. Ана шу тоифадаги мутахассисларга ниҳоятда зарурат пайдо бўлганини тўлароқ асослаш учун Ўрта Осиё республикаларидаги болалар соғлиғини сақлаш даражасини кўрсатувчи бир қанча фактларни келтириш ўринли бўлади. Туркманистон ССРда бир ёшгача бўлган чақалоқларнинг юқумли касалликлардан ўлиши СССРдаги ўртача даражадан деярли тўрт баравар, Тожикистон ССРда сепсис оқибатида ўлим умуман Иттифоқдаги даражадан уч баравар кўпдир. Юқумли ҳасталиклар касалхоналарининг 70 проценти махсус қурилмаган биноларда жойлашган. Туркманистонда биронта ҳам болалар юқумли касалхонаси йўқ, Тожикистонда эса фақат битта шундай касалхона бор. Юқумли хасталиклар касалхоналарининг 90 процентида канализация, 65 процентида иссиқ сув йўқ. Реанимация бўлимлари тармоғи ниҳоятда кам, дори-дармонларнинг ҳамиша етишмаслиги одат тусига кириб қолган. Бундан ташқари, болалар ўлими даражаси юқори экан, бунга кўп жиҳатдан врачлар малакасининг пастлиги, бошқача айтганимизда, уларнинг тиббий жиҳатдан омилсизлиги ҳам сабаб бўлмоқда. Айрим далилларни келтириб ўтайлик: Ўзбекистонда 10 минг болага ўртача 13,5 педиатр, Тожикистонда 11,7 педиатр тўғри келади, Иттифоқ бўйича эса умуман 10 минг болага 20,5 педиатр тўғри келади, бунинг устига болалар врачларининг шу регионда нотекис тақсимланганлиги ҳам аҳволни чигаллаштирмоқда. Масалан, Тошкентда болалар врачлари штатда белгиланганидан кўпроқдир, болалар врачларига эҳтиёж сезиб турган қишлоқ районларида эса, 3—5 минг болага битта педиатр тўғри келади.

Ана шу айтиб ўтилган далиллар муаммо нақадар илдиз отганидан ва ўткирлашиб кетганидан яққол далолат бериб турибди. Тегишли ҳуқуқларга эга бўлган махсус ишончли врач амалий медицина соҳасида содир бўлган аҳволни ўзгартириши мумкин бўлур эди. Агар биз муаммонинг социал жиҳатини инобатга олмайдиган бўлсак, бу ҳам чала тадбир бўлиб қолаверади. Махсус ишончли врач бошқа юмушлари қатори ўзига хос маданий инқилобни амалга ошириши, одамлар онгида бурилиш ясаши керак.

Экологик вазият, жумладан сувнинг ва озиқ-овқат маҳсулотларининг тозалиги устидан амалий назорат ўрнатиш алоҳида ҳуқуқ, деб саналган бўлур эди. Махсус ишончли врачга аёллар ва болаларнинг меҳнати билан боғлиқ бўлган айрим масалалар хусусида, соғлиқни сақлаш ва социал турмуш масалалари тўғрисида маҳаллий органлар чиқарган қарорни рад этиш ҳуқуқининг берилиши, бизнинг назаримизда, мақсадга мувофиқ бўлур эди. Партия, совет ва хўжалик органларининг, бутун халқнинг масъулияти оширилиши, муаммони пухта уқиб олиши ва мадади билангина бу борада муваффақиятга эришиш мумкин. Болалар фонди, жамиятнинг бутун кучи курашга отлансагина аҳволни ўзгартиришга қодир бўлади. Ростини айтадиган бўлсак, ҳар бир киши фондимизга аъзо бўлиб кирсагина муваффақиятга умид боғлаш мумкин. Болаларимизнинг ҳаёти ва бахти ҳақида гап борар экан, ҳар қандай чегаралар — идоравий ва миллий чегаралар ҳам ўртадан кўтариб ташланиши керак. Миллий ғовлар, миллий специфика ҳақида гапирар эканмиз, мен оилани режалаштириш муаммосини вазминлик билан илгари суриш учун фурсат етилди, деб ўйлайман. Бу мавзунинг нозиклигини яхши тушуниб турибман. Аммо болаларнинг ва оналарнинг сиҳат-саломатлиги тўғрисида ташвишга тушаётганлигимиз учун оила ўз бошига, деб қараладиган эски анъанани бузишга тўғри келади. Ҳа, оила ўзи билан ўзи бўлиб, ёпиқ бўлиб қолганлиги оқибат натижада худди ана шу оилани ҳимоя қилиш зарурлиги тўғрисидаги фикрга бизни олиб келмадимикин?

Болалар фонди ҳал этиши лозим бўлган яна бир муҳим муаммо бор, у ҳам бўлса мамлакатда медицина, генетика хизматини вужудга келтиришдир. Инвалид болаларнинг тақдиридан ҳам фожиалироқ тақдир бўлиши мумкинми, бунинг устига, гап туғма майиб-мажруҳ болалар ҳақида кетаётган бўлса? Юзаки қаранганда, майда бўлиб кўринса-да, бир-бири билан мос тушмаган ген оқибатида туғилишиданоқ йайраб-яшнаб яшашга эмас, балки азоб-уқубат чекишга мажбур бўлган гўдак оламга келади. Ахир, бунинг олдини олиш мумкин-ку, ҳомиладорликнинг дастлабки босқичида аллақачон синовдан ўтган тестлаш системаси бор. Бундай анализ бизга неча тийинга тушади, лекин қанчадан-қанча бахтсизликларнинг олдини олиш мумкин. Болалар фонди бутун мамлакатда генетик консультациялар тармоғини бунёд этиш учун қанча зарур бўлса, шунча маблағ сарфлашга тайёрдир. Бундай консультацияларда бўлажак оналар қаровдан ўтиши ва, зарур бўлиб қолса, малакали ёрдам олиши мумкин бўлур эди.

Болалар фонди медицина муаммоларига жуда ҳам кўп эътибор бермаяптимикин, деган таассурот туғилса, эҳтимол. Ўртоқлар, болалар соғлиғини сақлаш зарур даражадами, деб рўй-рост айтайлик. Юқорида айтиб ўтилган фактлар ва рақамлардан ҳам болаларнинг соғлиғини сақлаш даражаси ниҳоятда пастлаб кетганлиги аниқ-равшан кўриниб турибди. Агар айтилганларга туғуруқхоналар, болалар поликлиникаларини жиҳозлаш учун зарур бўлган ускуналар рўйҳатини ҳам қўшадиган бўлсак, умуман нохуш бир манзара пайдо бўлади.

Гарчи болалар соғлиғини сақлаш муаммоси нуфузли муаммо бўлса-да, фонд фақат шунга ўралашиб қолмаяпти, албатта. Ҳозирги етимлар, гўдаклар уйлари, болалар уйлари, мактаб-интернатлар проблемалари сира шак-шубҳасиз диққат марказимизда бўладиган муаммолардир.

Конференция ишида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

В. И. Ленин номли Совет болалар фонди правлениесининг раиси, ёзувчи А. Лиханов Совет болалар фонди Ўзбекистон республика бўлимининг таъсис конференцияси делегатлари билан суҳбатлашмоқда.

В. Молгачев фотоси.

АЙРИМ САЙЛОВ ОКРУГЛАРИДАН СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИГА ДЕПУТАТЛАР САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

АХБОРОТ

Ўрни бўшаб қолган депутатлар ўрнига учта сайлов округида СССР Олий Советига ҳамда тўққизта сайлов округида Ўзбекистон ССР Олий Советига 1988 йилнинг 28 февралида депутатлар сайлови ўтказилди.

Қуйидагилар СССР Олий Совети Иттифоқ Советига депутат этиб сайландилар:

Қашқадарё областининг 587-Шаҳрисабз сайлов округидан — ўртоқ Ислом Абдуғаниевич Каримов, Ўзбекистон Компартияси Қашқадарё область комитетининг биринчи секретари;

Наманган областининг 590-Чортоқ сайлов округидан — ўртоқ Назирахон Норматова, Чортоқ районидаги Навоий номли колхоз бригадири;

594-Самарқанд шаҳар сайлов округидан — ўртоқ Нурмаҳмад Норов, Самарқанд кўн заводининг ишчиси.

Қуйидагилар Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат этиб сайландилар:

Тошкент областининг 93-Калинин сайлов округидан — ўртоқ Расул Ғуломов, Ўзбекистон Уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгашининг раиси;

Тошкент областининг 108-Келес сайлов округидан — ўртоқ Одил Ёқубов, Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг раиси;

Андижон областининг 127-Хартум сайлов округидан — ўртоқ Эскандер Аплазович Тоймазов, Ўзбекистон ССР енгил саноат министри;

Қашқадарё областининг 214-Киров сайлов округидан — ўртоқ Баҳодир Фазлиддинович Жалолов, Ўзбекистон Рассомлар союзи правлениесининг раиси;

Қашқадарё областининг 214-Ленинград сайлов округидан Абдулҳошим Муталов, Ўзбекистон ССР дон маҳсулотлари министри;

Навоий областининг 246-Саноат сайлов округидан — ўртоқ Абдухолиқ Абдураҳмонович Айдарқулов, халқ депутатлари Навоий область Совети ижроия комитетининг раиси;

Наманган областининг 270-Косонсой сайлов округидан — ўртоқ Николай Васильевич Рябов, Ўзбекистон Компартияси Наманган область комитетининг иккинчи секретари;

Самарқанд областининг 332-Оқтош сайлов округидан — ўртоқ Владимир Георгиевич Денисов, Қизил Байроқ орденли Туркистон Ҳарбий округи қўшинлари қўмондонининг биринчи ўринбосари;

Хоразм областининг 458-Ленин сайлов округидан — ўртоқ Юрий Петрович Литвиненко, Ўзбекистон ССР савдо министри.

БОЙ БЕРИЛГАН ИМКОНИЯТЛАР ЎРНИНИ ҚОПЛАШ УЧУН

Топширилган иш учун масъулият, мамлакатда амалга оширилаётган революцион янгиланиш жараёнларига дахлдорликни англаб етиш — дам олиш куни корхоналарга келиб, станоклар ва машиналар, агрегатлар ва бошқариш пультлари олдида ишлаган Арманистоннинг минглаб меҳнаткашлари кайфиятини ана шу сўзлар билан ифодалаш мумкин. Улар бой берилган имкониятлар ўрнини фақат зўр меҳнат билан қоплаш, барқарорликни қайта тиклаш мумкинлигини англаб, ўз ихтиёрлари билан, ишчи виждони, бурчи билан дам олиш куни ишладилар.

М. С. Горбачевнинг Озарбайжон ва Арманистон меҳнаткашларига, халқларига мурожаатида таъкидланганидек, ҳозирги пайтда энг муҳими — асосий эътиборни юз берган вазиятни бартараф этишга, иккала республикада тўпланиб қолган конкрет иқтисодий, социал муаммоларни ва бошқа муаммоларни ҳал этишга қаратишдан иборат. Якшанбани иш кунига айлантирган инженерлар ва ишчилар, корхона раҳбарлари ва хизматчилар ТАСС мухбирлари билан суҳбатда ана шу фикрни тез-тез такрорладилар.

«Армэлектроаппарат» бирлашмасининг бутун коллективи ишга чиқди.

— Дастлабки ҳисоб-китоблар шуни кўрсатмоқдаки, агар биз зўр куч-ғайрат сарфлаб, бор имкониятлардан фойдалансак, — деди бирлашманинг бош директори А. Нерсесян, — февраль ойи топшириғини белгиланган план даражасида уддалаймиз.

Шартнома асосида маҳсулот етказиб бериш топшириқлари қандай бажарилиши билан қизиқдик.

Мазкур корхона Озарбайжоннинг саноат коллективларига шартнома асосида маҳсулот етказиб бериш икки ойлик мажбуриятини муддатидан илгари бажарди. Бу ерда қардош республикага маҳсулот етказиб бериш квартал планини 10 мартгача бажаришга аҳд қилинди.

Шу куни «Армэлектромаш», «Армхиммаш» бирлашмаларининг, «Закавказкабель» бирлашмаси бош корхонасининг, «Алмаз» заводи, тамаки экспериментал фабрикаси ҳамда бошқа корхоналарнинг ишчилари ва мутахассислари қардош республикаларга маҳсулот етказиб бериш мажбуриятларини бажариш учун план ҳисобига зарбдорчасига меҳнат қилдилар.

(ТАСС).

ХАЛҚ КОНТРОЛИ САҲИФАСИ

1988 йил, март, № 2 (298)

• *Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетида*

Шу ҳам хизматми?

Республикада аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш аҳволи қандай? Республика Халқ контроли органлари ва давлат автомобиль инспекцияси ўтказган текширишда бу соҳада талай камчилаклар борлиги, хизмат сифати ёмонлиги, аҳолининг эҳтиёжи қондирилмаётгани маълум бўлди. Ўтган йили аҳоли сотиб олган маданий-маиший буюмларни, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ташиш, турли хил маросимларни ўтказишга жами 55,4 миллион сўмлик хизмат кўрсатилиши лозим эди. Аммо транспорт воситалари иши назорат қилиб борилмаганлиги сабабли белгиланганидан 20 миллион сўмлик кам хизмат кўрсатилди. Бундай аҳвол, айниқса, Самарқанд, Навоий, Сурхондарё, Андижон ва Фарғона областларида кўпроқ содир бўлди. Бухоро ва Тошкент областларида, шунингдек Тошкент шаҳрида аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш даражаси паст бўлди. Ўтган йили давлат автомобиль инспекцияси бўлинмалари давлат ва колхоз транспортидан шахсий юмушларда фойдаланаётган 9,4 минг нафар шофёрни тўхтатдилар. Самарқанд областида автомобиллардан кира ҳақи учун фойдаланган шофёрлар 480 минг сўмдан кўпроқ маблағни ўзлаштириб юборганлар.

Республика автомобиль транспорти министрининг биринчи ўринбосари Б. К. Калугин ва «Узтрансэкспедиция» бошқармасининг бошлиғи С. К. Миразизов транспорт-экспедиция бирлашмалари фаолиятини назорат қилишни бўшаштириб юбордилар. Транспорт хизмати тармоқлари суст ривожланмоқда. Самарқанд ва Сурхондарё областларида ихтисослаштирилган магазинларнинг бирортасида ҳам сотиб олинган товарларни уйларга ташиб берадиган қабул пунктлари очилмаган. Булар эса давлат транспортидан шахсий мақсадларда фойдаланиш учун унғайлик туғдирмоқда.

Транспорт-экспедиция бирлашмалари ва агентликлари автомобиль транспорти ишини назорат қилиб бормаётирлар. Йўл варақалари кўпинча амалдаги қоидага хилоф равишда расмийлаштирилаётир. Бойсун транспорт-экспедиция агентлигига қарашли 21 та автомобилдан 13 таси автохўжаликдан 25—100 километргача узоқликда яшайдиган шофёрларнинг уйларида сақланади.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети механизациялаш ва электрлаштириш Бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари А. В. Ҳакимов ва агросаноат бўлинмалари қишлоқ аҳолисига транспорт хизмати кўрсатишни яхшилаш имкониятларидан унумли фойдаланмаяптилар. Пулли транспорт хизмати кўрсатишнинг бажарилиши назорат қилиб борилмаётир. Узгоскомстат маълумотида аҳолига ўтган йили 1,5 миллион сўмлик транспорт хизмати кўрсатилганлиги қайд этилган. Бироқ республика Давлат агросаноат комитети берган справкада эса ана шу маълумот 4,9 миллион сўмлик қилиб кўрсатилган.

Оғир юк ташиш транспортидан самарали фойдаланилмаяпти. Тошкент область Агросаноат комитетига қарашли «Агрокоммунстройремонт» ишлаб чиқариш бирлашмасида КамАЗ маркали автомашиналарнинг шофёрлари аҳолига хизмат кўрсатиб бир сменада нормадаги 70 сўм ўрнига 30 сўмдан топширмоқдалар. Республика Автомобиль транспорти министрлиги пассажирлар бошқармаси бошлиғи А. Азимов пассажир ташишдан олинадиган даромадни кўпайтириш ва хизмат маданиятини яхшилаш юзасидан таъсирчан чоралар кўрмаяпти.

Ўтган йили 14 та автомобиль трестидан 12 таси пассажир ташиш топшириғини бажара олмади. Техник носозлиги ва бошқа сабаблар билан ҳар куни автохўжаликлардан 4,8 мингта автобуслар рейсга чиқмаётир. Автобуслардан фойдаланиш коэффициенти 97,8 процентни ташкил этади. 1987 йилда Ангрен шаҳрида жамоатчи контролерлар 555 марта молия интизоми бузилганлигини, 5 мингдан ортиқроқ пассажирлар ҳақ тўламаганлигини аниқладилар. Бухоро, Андижон, Сурхондарё, Хоразм областларида текшириш жараёнида автобусларнинг маршрутларига кондуктор сифатида инженер-техник ходимлар юборилдилар. Улар ана шу маршрутларда йўл ҳақи тушумини кўпайтириш мумкин эканлигини амалда исботладилар.

Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети текшириш якунларини муҳокама қилиб аҳолига транспорт хизмати кўрсатишда жиддий хато ва нуқсонларга йўл қўйган мутасадди ходимларга нисбатан тегишли чоралар кўрди. Транспорт хизмати кўрсатишни яхшилаш тадбирларини белгилади.

Хатга эътибор — элга эътибор

Бекобод шаҳар халқ контроли комитети (раиси С. Иноятов) меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятлари билан ишлаш усул ва услубларини қайта қуришда сусткашликка йўл қўймоқда. Бу ерда ариза ва шикоятларга расмиятчилик билан қараш ҳоллари ҳамон барҳам топмаяпти. Айрим хат ва сигналлар текширишсиз ташлаб қўйилмоқда, уларда кўтарилган барча масалалар ҳам синчиклаб ўрганилмаётир. Масалан, Бекобод шаҳар қурилиши бошқармаси ходимларининг 81-магазин сотувчиси Холматова савдо қоидасини бузаётганлиги ҳақидаги шикоятини ўрганишда ана шундай юзакичиликка йўл қўйилди. Бу шикоятда Холматованинг харидорларга дағал муомала қилаётганлиги, ҳам тарозидан, ҳам қайтимдан уриб қолаётганлиги, харидоргир молларни яшириб сотаётганлиги қайд этилганди. Хатдаги ана шу масалалар ўрганилмай шикоят «фактлари тасдиқланмади» деган хулоса билан назоратдан чиқарилди.

Яна бир шикоятда «Узбекметаллургстрой» трестига қарашли ишлаб чиқариш техникасини комплектлаштириш бошқармаси инженери О. Сулаймонова беш кишилик оиласи билан коттежда яшаб туриб, яна уч хонали квартира олганлиги айтилган эди. Бу квартира икки йилдан бери бўш турибди. Шаҳар халқ контроли комитети шикоятни ўрганмай, Бекобод шаҳар ижроия комитетининг Сулаймоновадан битта квартирани тортиб олиш учун чора кўрилганлиги ҳақидаги ахбороти билан шикоятни назоратдан чиқарди. Бироқ бу оилага икки квартира беришда иштирок этган лавозимли шахслар кимлар эканлиги аниқланганлиги йўқ. Бундай воқеалар Бекобод шаҳрида тез-тез содир бўлиб турибди.

Шаҳар халқ контроли комитети келаётган хатларни текширишни ташкил этишда ҳам нуқсонларга йўл қўймоқда. Масалан, шаҳар туғуруқхонасидаги қозонхонани ремонт қилиш чўзилиб кетаётганлиги ҳақидаги шикоят 64 кун ўтгандан кейингина текширилди.

Халқ контроли комитети ходимлари хатни текширишдан олдин ҳеч қандай тайёрлик кўрмаётирлар, бу ишга тажрибали мутахассис ва тафтишчилар жалб этилмаяпти. Ана шу сабабли кўпгина хатларни текшириш пайтида кутилган натижаларга эришилмаётир. 81-магазин қошидаги дўкон сотувчиси З. Маматовага навбатдаги меҳнат отпускасини беришни расмийлаштиришда тартиб бузилганлиги ҳақидаги шикоятни текширишда худди ана шундай бўлди. Штатсиз қурилиш бўлимининг мудири С. Соменко шикоятни ўргана туриб бошқа масалалар билан ўралашиб қолди. Шу тариқа айбдор шахсларга нисбатан ҳеч қандай чора кўрилмади.

Шаҳар халқ контроли комитетининг шикоят ва таклифлар штатсиз бюроси ҳам суст ишламоқда. Бюро иши меҳнаткашлардан келаётган хатларнинг характери ва сони таҳлил қилинмай ва ҳисобга олинмай планлаштирилмоқда. Халқ контроли группаларида ҳам меҳнаткашларнинг хатлари билан ишлаш ёмон аҳволда.

Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети Бекобод шаҳар халқ контроли комитетининг меҳнаткашлар ариза ва шикоятлари билан ишлаш ва уларни қабул қилиш юзасидан фаолиятини муҳокама қилди ва бу муҳим ишни шу кун талаблари даражасида ташкил этиш зарурлигини таъкидлади.

Зомин районидаги «Прогресс» совхози механизаторлари баҳорги ишларга қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. Техника ремонти сифатли ўтказилмоқда. Бу ишни совхоз халқ назоратчилари мунтазам кузатиб боришяпти, рейдлар ўтказишмоқда.

Суратда: халқ контроли группаси раиси Э. Машрапова, халқ назоратчилари А. Эшмуродов, Т. Турсунмуродов, А. Қўчқоров техника ремонти сифатини кўздан кечиришяпти.

Н. Муҳаммаджонов фотоси.

ҲУСНБУЗАРЛАР

ЁКИ ШАХСИЙ МАНФААТИНИ УМУММАНФААТИДАН УСТУН ҚЎЯЁТГАН ТАШМАЧИЛАР ҲАҚИДА

Навоий шаҳар ички ишлар бўлими ҳузуридаги муассасалардан ташқари соқчилик бўлинмасида махсус дафтар юритилади. Унга шаҳарнинг турли корхоналарида содир бўлган ўғирликлар кунма-кун ёзиб борилади. Диққатимизни дафтарда қайд этилган нон маҳсулотлари билан боғлиқ шундай ҳодисалар тортди. Уларнинг характери ҳам ажаблантирарли: кимдир уч дона булочка, бошқаси шакар, яна бир неча киши хамиртуруш олиб чиқиб кетаётганда қўлга тушган. Ҳозир тақчил давр эмаски, кишилар ўз обрўси, қадрини тўкишга мажбур бўлишса. Унда уларни ташмачиликка нима ундади?

— Шахсий манфаатни умуммманфаатидан устун қўйиш инерцияси, — дейди бош инженер И. Тошев. — Бунга бир жиҳатдан олдинги раҳбарлар йўл очиб беришган. Заводда кадрларнинг етишмаслиги сабабли улар майда ўғирликларга дуч келсалар ҳам ўзларини кўрмасликка олишган.

Бош инженернинг гапларида жон бор. Лекин кейинги пайтда корхона ишчиларининг маоши ошди. Планлар бажарилиб, маҳсулотлар сифати бирмунча яхшиланди. Мукофотлар ҳам кўпайди. Кадрлар етарли. Шунга қарамай, корхонада майда ўғирликлар камаймаяпти. Г. Қурбонова, Ғ. Бўронов, З. Бозорова каби ишчилар икки-уч мартадан шундай ишга қўл уришган. Юқорида қайд этилган фактлардан ташқари завод мутахассисларининг текширишида ҳам ташмачилик билан ўндан ортиқ ишчи қўлга тушган.

— Ҳар бир ташмачи қилмишига яраша жазо оляпти, — дейди завод ўртоқлик суди секретари В. Верченко. — Уларни коллектив ўртасида муҳокама қилиб, жарима соляпмиз, маоши паст ишларга ўтказяпмиз.

Шу ўринда В. Верченко бироз муболаға билан гапираётган эди. Ўтган йили соқчилик бўлинмаси ходимлари томонидан ушланган тўрт ташмачига нисбатан чора кўрилмай қолди. Улар орасида яна Г. Қурбонованинг исми-шарифи бор. У бу гал тўрт дона булочка билан дарвоза олдида ушланган.

Атиги тўрт дона булочка... Лекин шуни унутмайликки, майдами, каттами ўғирликнинг номи битта.

Заводдаги ташмачиликнинг илдизи нимага бориб тақалади? Албатта, энг аввало, ишчиларнинг ўзида ички интизом, виждон бўлиши керак. Иккинчидан, бунга корхонада тартиб, ўзаро талабчанлик, тарбиявий ишларнинг талаб даражасида эмаслиги имкон яратяпти. Мана шу ўринда халқ назоратчиларининг жанговарлиги, қатъият кўрсатиши нечоғли зарур бўлади.

— Қўлимиздан келган ишларни қиляпмиз, — дейди завод халқ контроли группаси раисининг ўринбосари Н. Асанова. — Рейдлар ўтказиб турилибди. Иш план бўйича олиб бориляпти.

— Улардан қай бирига қатнашяпсиз?

— Ўтган йил охирида рейд ўтказдик. Дарвоза ёнида бир неча ташмачи ушланди...

Нурия Ҳакимовна бундан бошқа мисолни айтиб бера олмади. Группанинг ўтган йилги тузилган иш планида раис ўринбосари зиммасига октябрь ойидаги мажлисга ёрдамчи хўжалик фаолияти юзасидан ҳисобот тайёрлаш юклатилган эди. Биз шуни эслатдик. Бироқ Асанова ҳисоботни тайёрламаган экан. Демак, йиғилиш ҳам ўтмаган.

— Бизга бунинг катта ёрдами тегарди, — дейди цех бошлиғи Н. Пак. — Айнан октябрь ойида ёрдамчи хўжалигимизда 20 тоннага яқин қовун-тарвуз нобуд бўлди. Тайёрлов идоралари олишмади, заводимизда қишга сақлаш учун махсус омбор йўқ эди. Ўзимизнинг ишчиларга етганича сотдик. Қолгани далада қолиб кетди.

Демак, нобудгарчиликка йўл қўйилаётганида халқ назоратчиларининг ҳам айблари бор. Табиийки, режалаштирилган масала ўз вақтида кўрилиб, аниқ чора-тадбирлар белгиланганида иш шу даражага бориб етмасди.

Бу жузъий ҳол эмас. Масалан, тажрибали ишчи И. Ахметшинга ёнилғи, энергия ресурсларининг иқтисод қилиниши, ишлаб чиқариш қувватларидан қандай фойдаланилаётганлигини текшириш вазифаси топширилган эди.

— Бундай топшириқ берилганлигини ҳеч эслай олмайман, — дейди катта электрик. — Ўз хизмат вазифамни бажонидил бажариб келяпман. Аслини олганда менга шу назоратчи бўлишнинг ҳеч кераги йўқ. Ўзимнинг ишим бошимдан ошиб ётибди.

Шундай позиция билан қандай қилиб халқ контроли группаси аъзоси бўлиш мумкин? Назоратчининг ўзи жамоат топшириғига шундай муносабатда экан ташмачиликка қарши кураш олиб бориб бўладими?

Корхонада камчиликларнинг юз бераётганлигида раҳбарларнинг айби йўқ деб бўлмайди. Таҳлиллар нон заводидаги майда ўғирликлар кўпроқ булочка тайёрлаш цехида рўй бераётганлигини кўрсатяпти. Лекин шу коллективда маъмуриятнинг талабчанлиги сезилмайди. Тарбиявий ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Ҳар ким биринчи навбатда ўз хизмат бурчини, жамоат топшириғини сидқидилдан бажариши керак. Бу қайта қуриш даврининг дастлабки талаби. Навоий шаҳрининг нон заводидаги аҳвол коллектив айни пайтда бундай талабга тўла эришмаганлигини кўрсатяпти. Ачинарли томони шундаки, бу ишда намуна, ташаббускор бўлишлари лозим бўлган халқ контроли назоратчилари ташмачиликка қарши курашдан четда қолмоқдалар.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Ўткир РАШИД

ҲАЛИ БАҲОР КЕЛМАГАН ЭМИШ

Колхоз раҳбарлари орасида об-ҳавонинг келгуси ўзгаришидан қўрқиб, дала ишларини пайсалга соладиганлари ҳали ҳам онда-сонда учраб туради. Улар экиш-тикишни кечиктириб, ғафлатда қоладилар.

Шунақа раислар ҳақида колхозчилар бундай дейишади:

Мана бизнинг раисга
қаранг!
Ҳоври баланд, кайф билан
гаранг.
— Дала иши суст-ку! —
десангиз
Бир баҳона топишга паранг,
Ҳали баҳор келмаган эмиш,
Лайлак келса бошланармиш
иш,
Бу ерларнинг осмони бошқа,
Бу ердан тез кетмас эмиш
қиш:
Машиналар соғи чорвоқда,
Раис қўйган занжир-тузоғда,
Касаллари паришон, сарсон,
Бири боғда, бириси тоғда.
«Шу кунларда, — дейди, —
вақт йўқ,
Ҳар ёқда тўй, зиёфат қуюқ.
Эсон бўлсак дала иши ҳам—
Бўлар аста, бунга кўнгил
тўқ.
Баҳорнинг йўқ эрта-ю кечи,
Сабр қилиб турайлик пичи.
Қурбақалар ҳали уйқуда,
Чиқмаган-ку ҳали ниначи».
Раис гапга зўр, қайнарбулоқ,
Иш десангиз оёқ йўқ, чўлоқ,
Баҳорга чап бериб,
танқидга —
Тутилар-у, бўлар у улоқ.

• АЖАБ САВДОЛАР

Ваъданинг субути иш билан

Моллар учун емиш етарли ғамланганлиги сабабли чорвадорларимизнинг кўнгли тўқ. Аммо совхозда маҳсулот етиштиришда силжиш бўлмаётганлиги ташвиш туғдиряпти. Шу йилнинг биринчи кварталида давлатга 38 тонна гўшт топшириш планлаштирилган эди. Февраль ойи ҳам тугади-ю, бироқ план ҳалигача ярим-ёрти бўлиб турибди.

Хўш, нега шундай бўляпти! Сабаб — совхознинг Меҳриддин Жамолиддинов мудирлик қилаётган бўрдоқичилик пунктида иш тўғри ташкил этилмаган. Қорамоллар рацион асосида боқилмаяпти. Улар яхши семиртирилмай гўштга топшириб юборилмоқда.

Қўлда боқилганга тоғ ҳам чидамайди, деган гап бор. Моллар ҳаво очиқ кунларда далага ёйиб боқилиши керак. Бўрдоқичилик пунктида эса қорамоллар далага камдан-кам чиқарилади.

Шунингдек, сут етиштиришда ҳам хўжалигимиз райондаги бошқа колхоз ва совхозлардан орқада. Биринчи кварталда 78 тонна сут топширишимиз керак. Шу пайтгача эса планнинг ярмига етар-етмас сут тайёрланди. Сут-товар фермаси мудири Қўчқор Қораев аҳволни ўзгартириш тўғрисида кўпдан-кўп ваъдалар беряпти-ю, бироқ амалий ишга ўтмаяпти.

Ваъда билан эса сутни кўпайтириб бўлмайди. Соғин сигирларнинг маҳсулдорлигини ошириш учун уларни рацион асосида боқиш мақсадга мувофиқдир. Бунинг ўрнига кўпгина сигирлар ботқоқ бўлиб кетган молхоналардан нарига чиқарилмаяпти. Шунинг учун ҳар бир сигирдан атиги 4-4,5 литрдан сут соғиб олинмоқда. Хуллас, хўжаликда чорвачиликни юксалтириш учун ишда кескин бурилиш ясаш керак.

С. ХУДОЙБЕРДИЕВ,
Китоб районидаги «Паландара» совхози халқ контроли группаси раиси.

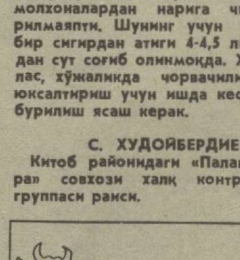

Бирники мингга, мингники...

Бундан ўн бир йил муқаддам областимиз юқумли касалликлар шифохонаси ходимлари янги бинога кўчиб киришган эди. Лекин бу хурсандчилик узоққа чўзилмади. Бино деворлари тарс-тарс ёрилиб кетди. Аниқланишича, 163-қурилиш трестининг 389-механизациялашган кўчма колоннаси биноларни қуришда нормативларга хилоф иш қилган экан. Давлатнинг миллионлаб сўм пулини кўкка совуриб, бракка йўл қўйган масъулиятсиз раҳбарлар қонун олдида жавоб берадилар.

Аммо кўп сонли беморлар, уларга хизмат кўрсатадиган шифокорларга бундан наф кам. Улар ҳамон «муҳташам» касалхона қувватларининг учдан бир қисмидангина фойдаланишяпти, холос. Шифохона бир вақтда 200 ўрнига 80 беморга хизмат кўрсатмоқда. Чунки даволаш корпуслари ҳамон фойдаланишга яроқсиз. 389-механизациялашган кўчма колоннанинг янги раҳбарлари, чунончи унинг бошлиғи Б. Олимов ҳам бу нуқсонларни тузатишни ўйлашмаяпти.

Бир неча ой илгари касалхонамиз ва кўчма колонна раҳбарларининг кўпдан-кўп тортишувларидан кейингина қурилиш ташкилоти болалар корпусини қисман ремонт қилиб берди. Улар бошқа биноларни ҳам ремонт қилиб бериш ҳақида қоп-қоп ваъдалар бериб, бош врачимиз А. Маматовни қабул актига имзо чекишга кўндиришди. Ўшандан буён уларнинг биронтаси ҳам касалхонага келгани йўқ. Кимга учрашмайлик, актга имзо қўйиб уларнинг ишини енгиллаштириб берибсизлар, энди айб ўзларингда деган жавобни айтади.

Наҳотки, областимизда ваъдабозларнинг танобини тортиб қўядиган ташкилот бўлмаса. Ахир қурувчиларнинг чала-чулпа ишлаши касри беморларга тегяпти-ку!!

С. НИЗАМУТДИНОВА,
Бухоро область юқумли касалликлар шифохонаси халқ контроли группаси раиси.

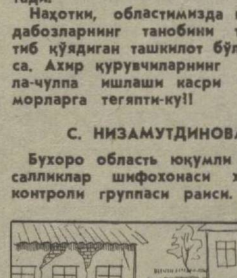

• *ҚАЙТА ҚУРИШ ҚАНДАЙ БОРМОҚДА?*

УСЛУБ ЯНГИЛАНМОҚДА

Қайта қуриш жараёнида халқ контроли органлари иш услуби ва методларини янгилаш зарурлигини ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Демократиялаш негизида назоратнинг ошкоралиги ва оммавийлигини таъминлаш, унинг таъсирчанлиги ва самарадорлигини ошириш йўлларини тинмай излаяпмиз.

Биз ишни комитет ва группалар биринчи навбатда нималар билан шуғулланиши кераклигини аниқ белгилаб олишдан бошладик. Уларнинг асосий диққат-эътибори социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш, хўжалик юритиш ва бошқаришнинг янги методларини, тўла хўжалик ҳисобини жорий этиш, меҳнат коллективларида тартиб-интизомни мустаҳкамлаш вазифаларига қаратилди.

Кенг қамровли ана шу масалалардан келиб чиқиб, техника тараққиёти, маҳсулотларнинг сифати, уй-жой қурилиши ва турар жой фондидан фойдаланиш, чорвачилик ва ёрдамчи хўжалик, транспорт, савдо, медицина, маданий-маиший хизмат соҳаларидаги аҳволни мунтазам ўрганиш, назорат қилиб бориш халқ контроли фаолиятининг аниқ йўналишлари қилиб белгиланди.

Назоратнинг ошкоралигини таъминлашда муайян тадбирлар амалга ошириляпти. Эндиликда текшириш ва рейдларда халқ назоратчилари билан бир қаторда, халқ хўжалиги мутахассислари, партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари вакиллари, жамоатчи активлар фаол қатнашмоқдалар. Текшириш натижаларидан меҳнат коллективлари ва уларнинг раҳбарлари хабардор қилинади, мулоҳазалар, таклифлар умумлаштирилади. Бу тартиб комитет мажлиси тўғри хулосага келишига, асосли қарор қабул қилинишига, ижро интизоми мустаҳкамланишига ёрдам бераётир.

Советларнинг депутатлари, доимий комиссиялари, касаба союз активи, комсомол билан ҳамкорликда ўтказилган текширишлар, рейдлар давлат планлари ва шартнома мажбуриятларининг бажарилиши, резервлар ва молиявий ресурслардан фойдаланиш, исрофгарчилик ва хўжасизликка барҳам беришда муҳим роль ўйнаганлигини алоҳида қайд қилиш керак: Ўтган йили ўтказилган 601 та текширишдан 485 таси якуни комитет мажлислари муҳокамасига киритилди. 74 та текширишнинг натижалари партия ва совет ташкилотларида кўриб чиқилди. Қабул қилинган қарорларнинг конкретлиги туфайли ижрони аниқ, охиригача назорат қилиб бориш таъминланди.

Қурилишнинг сифати, объектларнинг фойдаланишга топширилиши юзасидан текширишлар, рейдлар ўтказилганида, қатор жиддий нуқсонлар аниқланди. 32 та турар-жой, учта мактаб ва шунча болалар боғчаси кўздан кечирилди. Текширишда лойиҳадан чекиниш, иссиқлик ва электр энергияси, канализация яхши ишламаслиги маълум бўлди. Чала қурилган объектлар фойдаланишга топширилгани оқибатида турар жойларга икки-уч ойлаб кишилар кўчиб кирмаганлар. Область агросаноат комитетининг 1-қурилиш трестига қарашли Шовот механизациялашган кўчма колоннаси, «Хорезмводстрой» трестининг Гурлан механизациялашган кўчма колоннаси тўла битмаган турар жойларни фойдаланишга топширганлиги ҳақли эътирозларга сабаб бўлди. Область халқ контроли комитети айбдорларни жазолабгина қолмай, турар жойларда чала қолган ишлар поёнига етказилишини назорат қилиб борди.

Область халқ хўжалигида ёқилғи-энергетика ресурсларидан фойдаланишнинг аҳволи оммавий равишда, атрофлича текширилиб, чуқур таҳлил қилинди. Электр ва иситиш энергияси, табиий газ исрофгарчилигига оид талайгина фактлар аниқланди. Текширилган 204 та корхона ва ташкилотдан қарийб ярмида газ ўлчагич асбоб йўқ. Айниқса, агросаноат системасида исрофгарчилик авж олган. Шовот паррандачилик комплекси, Боғотдаги 87-автотранспорт корхонаси газ исрофгарчилиги учун катта миқдорда жарима тўладилар. Урганч қурилиш материаллари заводида электр ва иссиқлик энергиясидан хўжасизларча фойдаланилган. Шуни айтиб ўтмоқ керакки, кейинги даврда рўй берган ижобий ўзгаришлар текширишдан кузатилган мақсад муайян даражада рўёбга чиққанлигини кўрсатади.

Чорвачилик, ёрдамчи хўжаликлардаги аҳвол, ердан, сувдан, минерал ўғитлардан фойдаланиш комитет ва группалар доимий эътибори остига олинган. Бу масалалар бўйича текшириш якунлари РАПО кенгашларида муҳокама қилишга тавсия этилди. Моддий ресурсларни рўйхатга олишда айрим корхоналарда йўл қўйилган нуқсонлар очиб ташланиб, ҳисобга кирмаган 642 минг сўмлик ускуна статистик маълумотда акс эттирилди.

Турар жой проблемасини ҳал этишда кўп иш қилинаётганлиги шубҳасиз, шунда ҳам у ўткир, долзарб масала бўлиб турибди. Қурилишни жадаллаштириш, турар жой фондидан тўғри фойдаланиш бизнинг текшириш объектимиз бўлибгина қолмай, амалий ҳаракат, ташкилотчилик қилишимиз зарур бўлган жабҳадир. Турар жойлардан фойдаланишда тартибсизлик ҳануз бартараф қилинмаган. Урганч шаҳрида 81 та, Дружба шаҳрида 15 та квартира ордерсиз, ўзбошимчалик билан эгаллаб олинганлиги сўзимизнинг далили бўла олади. Таъсирчан чоралар кўриб, тартибсизликка ва ҳар қандай адолатсизликка барҳам бериш вақти келди.

Социалистик мулкни, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлашда юз бераётган камчиликлар, ўғирлик, талон-торожлик, кўзбўямачилик ва қўшиб ёзиш фактлари халқ контроли органлари томонидан кескин чоралар кўрилишини талаб этди. Салбий ҳолатлар учун айбдор бўлган 420 киши жазоланганлигига сабаб ҳам шу. Ўтган йили меҳнаткашлардан тушган 368 та ариза, 814 киши халқ контроли комитетларида қабул қилинганлиги мавжуд нуқсонларни тугатишга ёрдам берди, талаблар қондирилди.

Рўй-рост айтиш керакки, қайта қуриш соҳасида область олдида турган вазифалар нуқтаи назаридан қараганда, халқ контроли органлари фаолияти ҳозирги давр талаби даражасига кўтарилмаган. Назоратнинг ошкоралигини таъминлаш, группа ва постларнинг жанговарлигини ошириш, сўз билан иш бирлиги, ижро интизоми учун кураш олиб боришда қатъият, принципиаллик етишмаётир. Текшириш, тафтиш билан шуғулланувчи органлар, оммавий ахборот воситалари имкониятларидан кенг фойдаланиш назорат самарадорлигини оширишда катта роль ўйнайди. Бу соҳада ҳали кўп иш қилишимиз зарур.

Қайта қуриш жараёни иш услубини янгилаш, халқ контроли фаолиятини активлаштиришни талаб этмоқда. Янги шароитда янгича ишлаш, ижодкорлик, новаторлик, ташаббус кўрсатиш билангина ўз бурчимизни муносиб тарзда оқлай оламиз.

А. СУЗИК,
Хоразм область халқ контроли комитети раиси.

МУҲИМИ — ИШОНИШ КЕРАК

Биз ўз фаолиятимизни қайта қуришда муайян ишларни бажармоқдамиз. 1986 йилга келиб цехимиз кенгайди. Ишчилар сони 150 дан 250 нафарга етди. Ўшанда цех халқ контроли группаси фаолиятини ҳам қайта кўриб чиқиш ва назоратчилар сонини кўпайтириш масаласи кўтарилди. Лекин биз, назоратчилар ўз вазифамизни қўшимча куч сарфламасдан ҳам бемалол бажаришимизни айтдик.

Бизни завод халқ контроли бош группаси ва партия комитети қўллаб-қувватлади. Ҳозир ишларимиз ёмон эмас. Беш нафар назоратчининг ҳаммаси турли участкада меҳнат қилади. Улар жойлардаги аҳволни яхши биладилар. Шунинг учун ҳам группа йиғилишини ички шароитимиздан келиб чиққан ҳолда ўтказамиз.

Яқинда цех бригадалари территориясида санитария қоидаларига қандай риоя қилинаётгани юзасидан текшириш ўтказдик. Текшириш якуни маъмурият йиғилишида муҳокама қилинди. Унда токарлар, тайёр маҳсулотларни буюртмачиларга юборувчилар ва маҳсулотга ишлов берувчи бригадалар муҳокама қилиниб, тегишли чора кўрилди. Ҳозир бу жойларда аҳвол анча яхшиланди.

Биз ўз фаолиятимизни янада такомиллаштиришимиз лозим. Негаки, айрим пайтларда бош группа аъзолари билан цех группа назоратчилари ўртасида бир-бирларининг ишини такрорлаш ҳоллари учраб турибди. Масалан, ўтган йилнинг охирида тежамкорликка қандай риоя этилаётгани юзасидан текшириш ўтказдик. Кейин эса худди шу масалани бош группа ҳам текширди. Бироқ улар биз қайд этган камчиликлардан бошқа бирор нарса топишолмади. Тўғрида, ўз камчиликларимизни ўзимиз бошқалардан яхшироқ биламиз. Фақат ишонч бўлгани яхши.

С. ФОКИНА,
«Таштекстильмаш» заводи халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш цехи халқ контроли группаси раиси.

Қишлоқ меҳнаткашлари учун

Кейинги пайтларда республикамизда қишлоқларни социал қайта қуриш ишларига алоҳида эътибор берилаётганлиги меҳнаткашларни мамнун этмоқда. Турли корхоналар ҳузурида, қишлоқ жойларида дам олиш уйлари, санаторий-профилакторийлар ва турли-туман соғломлаштириш зоналари бунёд этилмоқда.

Яқинда Андижон областидаги Сўфиқишлоқ пахта тозалаш заводида ҳам ишчиларнинг дам олиши ва даволаниши учун хизмат қиладиган соғломлаштириш маскани ишга туширилди. Замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган янги санаторий-профилакторий меҳнаткашларга хизмат қила бошлади. Бир йўла 100 кишига хизмат қиладиган бу масканда дам олувчилар учун қулай шароит яратилган.

Суратларда: янги санаторий-профилакторий биноси ва бош врач М. Холматов дам олувчилар билан суҳбатлашаётган пайт акс эттирилган.

Р. Ашуров фотолари (ЎзТАГ).

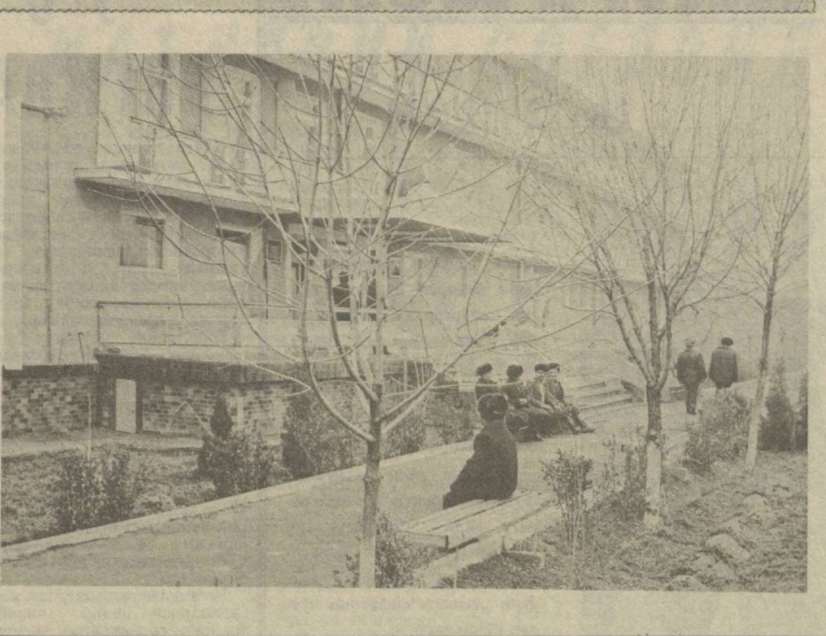

• Очиқчасига гаплашайлик

ТЎРТКЎЛДА НИМАЛАР БЎЛЯПТИ?

Тўрткўлда педагог Тўхтажон Аллабергановани билмайдиган киши топилмаса керак. У ҳаёт сўқмоқларидан мардонавор ўтиб келмоқда. Ёшлик чоғларида узоқ вақт комсомол ташкилотларида раҳбарлик лавозимларида ишлаган. Қалбидаги ўша жўшқинлик ва ҳарорат ҳамон сўнмагандай кўринади.

— Чин сўз — мўътабар, — дейди у. — Ҳақ сўзладим, ҳаққоният тарафида бўлиб келдим, бир умр шундайлигимча қоламан. Мамлакатимизда революцион қайта қуриш жараёни давом этяпти. Ҳамма салбий ҳодисаларга, ўтмишнинг сийқа усулларига ва фикрдаги қолоқликка қарши қаттиқ курашишга тўғри келади. Кўпроқ дадиллик ва принципиаллик кўрсатишимиз лозим. Рўй-рост айтишим керакки, оддий коммунист сифатида мен шундай йўл тута олмаяпман. Тўрткўлда бунга шароит йўқ. Шу боисдан ҳам редакцияга хат ёзиб, кўмак сўрашга мажбур бўлдим.

Кекса ўқитувчи ҳаммани, энг аввало коммунистларни камчиликларга нисбатан лоқайд бўлмасликка, қайта қуриш ва жадаллаштириш жабҳасида фаол иштирок этишга чақиради.

Хўш, коммунист Т. Аллабергановани ҳаяжонлантирган воқеалар нималардан иборат?

ХАЗОН БЎЛГАН МУРОДБЕК

Тўхтажон опа ёзган хатдаги даъволарнинг қанчалик ҳаққоний эканини аниқлаш мақсадида тўрт-беш кун Тўрткўлда бўлишга тўғри келди. Ҳаво совуқ. Аччиқ изғирин эсиб турибди. Лекин биз тасвирлаб берадиган дастлабки воқеа олдида бу ҳеч гап эмас.

Хатда Муродбек Нурумбетов деган гўдакнинг аянчли қисмати ҳақида хабар берилганди. Болакай 1987 йил 16 июнда ўзи тарбияланаётган боғча-ясли ҳовлисидаги чуқурга тушиб кетиб нобуд бўлган.

Тўрткўл шаҳар халқ маорифи бўлимининг боғча-яслилар бўйича методисти Екатерина Хан билан биргаликда ўша ерга бордик. Боғча-ясли эшиги қулфлоғлиқ экан.

— Бегона кишилар кириб-чиқиб юрмасин деб шундай қилишади, — тушунтирди у.

Тўлагинадан келган бир йигит эшикни очди. У хўжалик ишлари бўйича мудир М. Ўтемуратов экан. Ҳовлига кирамиз. Атрофда ҳар хил қурилиш материаллари сочилиб ётибди. Маълум бўлишича, боғча-ясли учун қурилаётган қўшимча бино бир неча йилдан буён битказилмай ётган экан.

— Муродбек тушиб кетиб ўлган чуқурлик мана шу жойда бўлган, — кўрсатди Е. Хан. — Қурувчилар қазишганди... Сув тўлиб қолган экан. Бепарволик қилишибди.

Ҳа, Тўрткўлда кўпчилик бепарво! Шаҳар халқ маорифи бўлими мудири Ольга Липатовна Федулеевадан тортиб бошқаларгача!

Фожиа рўй бергандан кейин боғча мудираси Ойша Зариева вазифасидан бўшатилиб, Л. Толстой номли мактабга ўқитувчи қилиб юборилибди. Муродбек Нурумбетовнинг ўлимига сабабчи бўлган бошқа шахслар ҳам ана шундай «сийланибди».

Масаланинг бошқа томони яна ҳам жиддий эди. Шаҳар халқ маорифи бўлими мудири О. Федулеева 4-боғча-яслини ишбилармон мутахассис кадрлар билан мустаҳкамлаш ўрнига олий юридик маълумотга эга бўлган, маориф соҳасида бирор кун ҳам ишламаган Ҳалима Абдуллаевани мудираликка қўйди. Бу ҳақдаги буйруқни кўздан кечирганимизда уни бу лавозимга Тўрткўл район партия комитети тавсия этганлиги маълум бўлди. Буни қандай тушуниш керак?

Редакцияга йўлланган шикоят хатда Тўрткўлда боғча-яслиларга мудиралар тайинлашда ошна-оғайнигарчилик, таниш-билишлик чуқур илдиз отгани, район партия комитети агитация ва пропаганда бўлими мудири Исавой Ибодуллаевнинг рафиқаси, чет тили ўқитувчиси Санамжон Отажонова шу йўл билан шаҳардаги 1-боғча-яслига мудираликка ўрнаштирилгани айтилганди. Хўш, Ҳалима Абдуллаева қайси йўл билан мудира бўлиб қолди?

...Муродбек Нурумбетов масаласига қайтайлик. Шаҳар халқ маорифи бўлими унинг фожиали ҳалок бўлгани масаласига қатъий баҳо бермаган экан, балки Тўрткўл район прокурори Давлатёр Худойберганов қатъият кўрсатгандир? Афсуски, негадир у ҳам жиноий иш қўзғатишни лозим кўрмади. Нега? Масаланинг шу томони ҳозирча маълум бўлмай турибди.

НОМУС ЎҒРИСИ ТУТИЛАДИМИ?

Хат муаллифини ғазаблантирган иккинчи воқеа ҳақида сўзлаб бермоқчимиз. Бу ҳақда ўйлаганда ҳар қандай кишининг юрак-бағри ўртаниши муқаррар. Ахир, эндигина ўн бир ёшга тўлган норасида қизалоқни аллақандай ёвуз кимса хўрлайди-ю, ачинмай ва нафратланмай бўладими?!

1987 йил 31 октябрь. Кеч соат олти-еттилар чамаси. К. Маркс номли мактабнинг 4-«Г» синф ўқувчиси С. А. ўқишдан уйига қайтаётган эди. Тўрткўл район марказий касалхонаси олдига етганда аллақандай бир шахс уни олиб қочди. «Коммунизм» колхозининг 16-бригадаси пахта даласига олиб бориб, номусига тегди.

Бу нохуш воқеа тез орада Тўрткўл район ички ишлар бўлими ва прокуратурасига маълум бўлди. Милиция ходимлари ўша иблисни қидира бошлашди. Ўша куннинг эртасигаёқ район прокурори томонидан ЎзССР Жиноят кодексининг 94-моддаси 4-қисми билан жиноий иш қўзғатилди.

Бир қарашда район маъмурий органлари ишни яхши олиб бораётгандай эди. Афсуски, тергов бора-бора сусайди ва ниҳоят таққа тўхтатилди.

— Айбланувчини топиш имконияти бўлмади, — дейди район прокуратураси терговчиси Т. Янгибоев. — Ўзбекистон ССР ЖПКсининг 168-моддаси 3-пунктига асосан ушбу жиноят иши ҳаракатдан тўхтатилди. Тўрткўл район ички ишлар бўлимига шу жиноий иш юзасидан топшириқ берилди.

Аниқ кўриниб турибдики, район прокуратураси масъулиятни ўз зиммасидан осонгина соқит қилиб қўя қолган. Прокурор Д. Худойберганов бош бўлган масъул кишилар бундай нотўғри практикани кўпдан буён давом эттириб келишаётгани бизга маълум бўлиб қолди. Қуйида ҳикоя қилинадиган воқеалар буни исботлаб турибди.

ҚИЗЛАР КЎНГЛИ НОЗИК

Энди шикоят хатида баён этилган учинчи воқеа ҳақида фикр юритмоқчимиз. Уни сўзлашга тил тутилади, ёзишга қалам қалтирайди. Ўтган йилнинг 5 сентябрида Тельман номли мактабнинг ўнинчи синф ўқувчиси Ўғилсапди Улуғбердиева, 6 декабрида эса «Коминтерн» мактабининг ўнинчи синф ўқувчиси Гулчеҳра Халлиева ўз жонига қасд қилди. Ўн гулидан бир гули очилмай хазон бўлган қизлар ҳақида сўзлаш осон эмас. Бу мудҳиш ишлар ҳар қандай бағри тош одамнинг қалбини ҳам ларзага солади.

Кекса-ю ёш учун бахт-саодат йўллари очилган шундай дориломон замонада нега шундай бўлди?! Буюк Ҳамза Советлар ҳокимиятининг дастлабки даврларидаёқ ўзбек хотин-қизларига қарата: «Келди очилур чоғи, ўзлигинг намоён қил» — деб баралла хитоб этганди. Ўтган етмиш йилдан зиёд давр мобайнида хотин-қизларимиз чинакамига ўзликларини намоён қилишди. Ҳамма жабҳаларда улар эркаклар билан бир қаторда бунёдкорлик, яратиш ва ҳақиқий қаҳрамонлик ишларини олиб боришяпти, хўжаликларга, катта-катта идоралар ва муассасаларга оқилона раҳбарлик қилишяпти. Бундай олижаноб, уддабурон хотин-қизлар Тўрткўлда ҳам оз эмас.

— Қизлар кўнгли нозик, улар билан алоҳида тилда, чин юракдан очиқчасига сўзлашиш, фикрлашиш керак, — дейди бўлиб ўтган кўнгилсиз воқеалар ҳақида фикрлашар эканмиз Тўхтажон опа Аллаберганова. — Ҳаммадан олдин, биз, аёл педагоглар уларга яқин бўлмоғимиз лозим. Қандай ўқиётганликларидан бохабар бўлиб туришнинг ўзи кифоя қилмайди. Ўқувчи қизларимизнинг оила аъзолари билан, айниқса, оналари билан мунтазам равишда яқин алоқада бўлиб боришимиз лозим. Ана шуларга эътибор берилмагани учун ҳам районимиздаги икки мактабда нохуш воқеа содир бўлди.

— Эскилик сарқитлари яшовчан бўлади, — сўзини давом эттирди кекса педагог. — Ёшларнинг севги-муҳаббатига бошқача кўз билан қараш, узатиладиган қизлар учун қалин олишдек зарарли урф-одатлар бизда ҳамон давом этяпти. Бунга қарши ҳамма жойда кескин кураш олиб боришимиз, амалий чора-тадбирлар кўришимиз керак. Замон талаби шу!

Хўш, Собир Отажонов мудирлик қилаётган Тўрткўл район халқ маорифи бўлими икки қизнинг бевақт ўлими масаласига қандай қаради? Вафот этган қизларнинг синфдош ўртоқлари, дугоналари, ўқитувчилари, ота-оналари билан суҳбатлашилди, талай тушунтириш хатлари тўпланди. Кейин район халқ маорифи бўйича қарорлар чиқарилиб, ўша мактаблардаги қатор масъул шахслар жазоланди. Афсуски, фожиаларнинг туб сабаблари аниқланмай қолди. Энг муҳими, район маорифчилари бундан тегишли хулоса чиқариб олиб, ўз ишларида кескин бурилиш қилганлари йўқ. Барча мактабларда ўша-ўша хотиржамлик, лоқайдлик давом этяпти. Мактаблардаги партия ташкилотлари секретарлари ва бюро аъзолари эса томошабин бўлиб қараб турибди.

Яна шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, район прокуратураси Ў. Улуғбердиева билан Г. Халлиеванинг ҳалок бўлгани масаласига жиддий қарамади. «Ҳар иккови ҳам 16 калибрли ов милтиғи билан ўзини ўзи отган, ташқаридан ҳеч ким уларга мажбурлаш ҳаракатлари қилмаган», — деган хулосага келди-да, жиноят иши қўзғатишни рад этиш ҳақида қарор чиқарди. Шу ўринда ҳаққоний савол туғилади: «Назоратсиз қолдирилган ов милтиқлари кимларга тегишли эди? Нега улар жазодан четда қолишди?»

Ахир, Ўзбекистон ССР Жиноят кодексининг 211-модда «в» бандида мана бундай дейилган-ку:

«Ўқ отар қуроллар ёки ўқ-дориларни бепарволик билан сақлаш, шунингдек, бу қурол ёки ўқ-дориларни вояга етмаган болаларга бериш, агарда бунинг натижасида одам ўлса ёки бошқа оғир оқибатлар келиб чиқса — икки йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилиш ёки бир йилгача муддатга ахлоқ тузатиш иши билан жазоланади».

Буни прокурор Д. Худойберганов жуда яхши билади. Қўл учида иш қилишга ўрганиб қолгани учун ҳам ўзини ва ўз қўл остида ишловчи бошқа кишиларни койитиб юрмай, ишни хамирдан қил суғургандай оппа-осонгина якунлаб, қутила қолди.

* * *

Мақоламизга сўнгги нуқта қўйишдан аввал бир нафас ўйланиб қолдик. Тўрткўлда нималар бўляпти? Биз юқорида кўрсатиб ўтган камчиликлар ва жиноятлар эскичасига ишлаш оқибатида содир бўлмадимикан? Аслида ҳам шундай. Очиғини айтганда, Тўрткўл район партия комитети шаҳар ва район халқ маорифи бўлимларига, район ҳуқуқ-тартибот органлари ишларига шу куннинг юксак талаблари асосида раҳбарлик қилишни таъминлай олмаяпти.

У. ЮСУПОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ҚИШКИ ОЛИМПИАДА:

Ажойиб ғалаба

Канаданинг Калгари шаҳрида давом этган йирик спорт анжумани — Қишки Олимпиада мусобақалари якунланди. Олимпиаданинг тантанали ёпилиш маросимида мусобақа байроғи туширилиб, ловуллаб турган машъала оҳиста сўндирилди. Зеро, қизғин ва муросасиз баҳслар мобайнида спортчилар ёшлик, гўзаллик ва жисмоний камолот каби фазилатларни намойиш этдилар. Олимпиада миллионлаб кишиларда унутилмас таассурот қолдирди.

Қишки Олимпиада мусобақаларида совет спортчилари юксак маҳорат кўрсатдилар. Улар спортнинг бир қанча турлари бўйича ғолиблик супасига кўтарилиб, очколар тўплаш, медаллар жамғармасини бойитишда ибрат бўлишди. Пешқадам бўлиб олган СССР терма командаси якунловчи кун ҳам мавқеини янада мустаҳкамлашга ҳаракат қилди. Жумладан, 5 километрга коньки пойгасида Светлана Бойко маррада тўртинчи бўлиб, совринли ўринни ололмай қолган бўлса трамплиндан чанғида сакраш бўйича Аллар Леванди Олимпиаданинг бронза медалини қўлга киритди.

Маълумки, Совет хоккейчилари муддатидан илгари чемпион бўлишган эди. Улар якунловчи учрашувни Финляндия командаси билан ўтказишди. Зотан, учрашувларни мағлубиятсиз давом эттирган хоккейчиларимиз олтин медаль қўлларда, қабилида хотиржамликка йўл қўйиб, имкониятни (1:2) бой бериб қўйишди. Бу билан Финляндия хоккейчилари кумуш медали совриндори бўлдилар. Швеция командаси ГФР хоккейчиларидан устун (3:2) келиб бронза медалларига эга бўлишди. Канада, ГФР ва ЧССР хоккейчилари кучли олтиликдан жой олдилар. Командамизга чемпионликни таъминлашда Крутов — Ларионов — Макаров учлиги катта ҳисса қўшганлиги алоҳида таъкидланди. В. Крутов шайба киритиш бўйича биринчи бўлди.

Шундай қилиб, Совет спортчилари жами 29 та (11 олтин, 9 тадан кумуш ва бронза) медаль билан команда ҳисобида Олимпиадани пешқадам сифатида якунлашди, 25 та медаль тўплаган ГДР, 15 та медалли Швейцария спортчилари иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгаллашди. Қишки Олимпиада халқлар ўртасида тинчлик, ҳамкорликни мустаҳкамлашда муҳим аҳамият касб этди.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг
ТОШКЕНТ ВРАЧЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудир: терапевтик стоматология (медицина фанлари доктори, доцент);
катта ўқитувчилар: граждан мудофааси медицина хизмати клиник лаборатория диагностикаси (биохимия);
ассистентлар: кардиология ва функционал диагностика, педиатрия (4), наркология курси;

штат вазифаларига

мудирлар: хирургик стоматология, патофизиология, пульмонология (медицина фанлари докторлари):
доцентлар: пульмонология, патофизиология топографик анатомия ва оператив хирургия;
ассистентлар: онкология, хирургия (2), пульмонология, врачлик-меҳнат экспертизаси.

Конкурс муддати — 18 мартгача.
Мурожаат учун адрес: 700007, Тошкент шаҳри, Генерал Петров кўчаси, 51-уй. Телефон: 67-56-02.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЧЕТ ТИЛЛАР ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
1988 йил учун
ишлаб чиқаришдан ажралган ва ажралмаган ҳолда ўқиш учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича
РЕСПУБЛИКА АСПИРАНТУРАСИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

герман тиллари (инглиз, немис), роман тиллари (француз, испан), чет тиллар ўқитиш методикаси.

АРИЗАЛАР 5 МАЙГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
Кириш имтиҳонлари 15 майда бошланади.

Аспирантура тўғрисидаги Низомга мувофиқ тайёрланган ҳужжатлар ва танланган ихтисос бўйича реферат қуйидаги адресга юборилсин: 700115, Тошкент шаҳри, 115-алоқа бўлими, Муқимий кўчаси, 104-уй. Аспирантура бўлими.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг
6-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
8-10-синфни битирган йигит ва қизларни қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

МИНОРАЛИ КРАН МАШИНИСТИ, ЭКСКАВАТОР МАШИНИСТИ, БУЛЬДОЗЕР МАШИНИСТИ. **Ўқиш муддати — 6 ой.**

Дурадгор-қурувчи, сувоқчи-бўёқчи, надувка накат йўллари билан гул солувчи бўёқчи, электр пайвандчи. Ўқиш муддати 3 йил.

6 ойлик курсларга 18 ва ундан катта ёшдагилар қабул қилинади. 1-3 йиллик ўқишга 15 ва ундан катта ёшдагилар қабул қилинади. 6 ойлик курсларда таълим олаётганларга 75 сўм стипендия, 1 йиллик курсларда ўқийдиганларга эса 30 сўм миқдорида стипендия берилади. 1-3 йиллик курсларда ўқийдиган ўқувчилар 2 марта бепул овқат ва кундалик кийиладиган кийим-бош билан таъминланади.

Билим юртини битирганларга касби бўйича диплом ва ўрта мактабни тугатганлиги ҳақида аттестат берилади.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилиши лозим: директор номига ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисида гувоҳнома, яшаш жойидан справка, ота-онасининг иш жойидан справка, 6 дона 3х4 см ҳажмдаги фотосурат, таржимаи ҳол, характеристика.

Адрес: Тошкент шаҳри, Луначарский шоссеси, 69-уй (1, 4, 101 э, 65, 17э-автобусларнинг «М. Горький» метро станцияси», 17, 18-троллейбуслар, 6, 13, 22-трамвайларнинг «Партия мактаби» бекатлари).

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИНИНГ РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

1 мартда — **Сўғд элининг қоплони.**
2 мартда — **Жизель.**
3 мартда — **Иоланта.**
4 мартда — **Уйқудаги гўзал.**
5 мартда — **Князь Игорь.**
6 мартда — **Гўзал Василиса** (12.00 да), **Риголетто.** (19.00 да).
8 мартда — **Оловли фаришта.**
9 мартда — **Оққуш кўли.**
10 мартда — **Зебуннисо.**
11 мартда — **Раймонда.**
Кичик экспериментал саҳнада соат 17.00 да — Инсон овози. Телефон.
12 мартда — **Пиковая дама.**
13 мартда — **Оловиддиннинг сеҳрли чироғи** (12.00 да), **Севги тумори** (19.00 да).
15 мартда — **Пётр Биринчи.**
16 мартда — **Замонавий хореография кечаси.**
17 мартда — **Хива ордени.**
18 мартда — **Севгига севги билан,**
Кичик экспериментал саҳнада соат 17.00 да — **Она қалби.**
19 мартда — **Флория Тоска.**
20 мартда — **Золушка** (12.00 да), **Фауст** (19.00 да).
22 мартда — **Борис Годунов.**

Билетлар сотилмоқда.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг «УЗСТРОЙТРАНС», автотранспорт ишлаб чиқариш бирлашмаси

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Тошкент областининг Авангард посёлкасидаги

11- АВТОБАЗА ТУГАТИЛАДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қуйидаги адресда қабул қилинади: Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 39-уй.

Тошкент давлат университети ректорати, партия комитети ва касаба союз комитети ҳамда рус филологияси факультети коллективи таржима назарияси кафедраси доценти М. Ш. Шоиноятовага онаси
Соҳиба ШОИНОЯТОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Иқтисод институти коллективи кичик илмий ходим Д. Ф. Тахрига онаси
Саодат РАСУЛОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Давлат план комитетининг ҳисоблаш маркази экономика ва нормативлар илмий-тадқиқот институти коллективи институт ходими С. Ҳ. Ҳикматуллаевага онаси
Марзия ЙЎЛДОШЕВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат педагогика институти ректорати, партия ва касаба союз ташкилотлари ҳамда физика факультети коллективи назарий физика кафедраси доценти А. И. Байдедаевга укаси
Иброҳим Байдедаевич ИБРОҲИМОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

«Ўзбекистон» нашриёти қуйидаги китобларни ўзбек тилида босмадан чиқарди

Э. Аҳмедов. Улуғ Октябрь ва Ўзбекистоннинг социал иқтисодий тараққиёти. 36 бет. Баҳоси 6 тийин.

Китобчада республикамизда Улуғ Октябрдан кейинги ўзгаришлар, халқ хўжалигининг турли тармоқларида эришилган муваффақиятлар, шунингдек ўн иккинчи беш йилликда бажарилиши лозим бўлган режалар ҳақида сўз юритилган.

Т. Раззоқов. Мусобақанинг ленинча қиёсийлик принципи. 32 бет. Баҳоси 6 тийин.

Рисолада ҳозирги шароитда социалистик мусобақани ташкил этишнинг назарий ва амалий масалаларини ҳамда унинг шартларини ленинча қиёслаш принциплари ёритилади.

Ф. Прудников. Лекция пропагандасининг мантиқий асослари. 40 бет. Баҳоси 6 тийин.

Китобчада лекциянинг мантиқий асослари ҳақида ҳикоя қилинган. Муаллиф мавзуни тадқиқ этишда конкрет материаллардан унумли фойдаланган.

Ҳ. Кичкилов. Ёшлар тарбиясида қарши пропаганданинг аҳамияти. 22 бет. Баҳоси 4 тийин.

Муаллиф КПСС XXVII съезди ва Марказий Комитетнинг ундан кейинги Пленумлари кўрсатмаларига асосланган ҳолда буржуа идеологларининг реал социализмга, совет халқлари қардошлиги ва дўстлигига раҳна солиш мақсадидаги бўҳтон ва уйдирмаларини фош этади, ёшларимиз орасида олиб борилаётган сиёсий-тарбиявий иш ҳақида сўз юритади.

Ш. Валиев, П. Қосимов. Хурофот заҳарлайди, медицина даволайди. 38 бет. Баҳоси 6 тийин.

Китобчада Андижон области мисолида Совет ҳокимияти йилларида Ўзбекистонда хурофотнинг барҳам топишида медицинанинг роли хусусида фикр юритилади. Унда ҳозирги даврда турмушда ҳамон яшаб келаётган хурофий одат ва тасаввурларга қарши олиб борилаётган кураш кенг ёритилади.

Т. Ерофеева. Ритмик гимнастика. 32 бет. Баҳоси 6 тийин.

Рисолада ритмик гимнастиканинг ривожланиш босқичлари ҳамда унинг асосий вазифалари, ритмик гимнастика машғулотлари методикасининг ўзига хос томонлари ёритиб берилади.

(«Совет Ўзбекистони»нинг навбатдаги сони 3 мартда чиқади).

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

• Тингланг, томоша қилинг

1 МАРТ, СЕШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — XXI асрга экспедиция. 10.05 — Қишки Олимпиада ўйинлари. 12.50 ва 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Якутия телевидениесининг программаси. 16.50 — Болалар учун фильм. 18.00 — Фан: назария, тажриба, практика. 18.30 — Мультфильм. 18.40 — Демократияни ўрганамиз. 19.10 — Инга Демьянова куйлайди. 19.30 — Дунё воқеалари. 19.50 — Қишки Олимпиада ўйинларининг тантанали ёпилиши. 20.35 — Павел Нилин. Ҳаёти тафсилотлари. 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.00 — Футбол. «Спартак» — «Динамо» (Киев). Танаффусда (22.45) — Дунё воқеалари. 23.45 — Умид бағишловчи икки кун.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Шаҳар ва табиат. 9.35 — Физика. 10.05 — Француз тили. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — Тарих. 12.05 — Француз тили. 13.05 — В. В. Андреев асарларидан концерт. 13.35 — «Бош конструктор». Бадиий фильм. 1 ва 2-серия-лар. Танаффусда (14.40) — Янгиликлар. 18.25 — Янгиликлар. 18.30 — Ритмик гимнастика. 19.00 — Ҳужжатли фильм. 19.20 — Қишлоқ янгиликлари. 20.20 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.35 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.00 — Чет эл фильмлари экрани. 23.40 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.00 — «Ассалому алайкум». 16.45 — Телефильмлар. 17.30 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 18.05 — Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Саид Аҳмад билан учрашув. 19.00— Бошланғич партия ташкилотининг тажриба ва муаммолари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Агросаноат ва Озиқ-овқат программаси. 20.20 — Баҳор тароналари. 20.30 — Ахборот. 20.50 — «Кел, баҳорим». Музикали программа. 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.00 — «Муюлишдаги малласоч хоним». Бадиий фильм. 23.20 — Бугун оламда нима гап?

ЎзТВ-II. 19.35 — «Дипломли қаллоб». Бадиий фильм. 20.40 — Қайта қуришнинг долзарб вазифалари. 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30— Время. **Душанба.** 22.00 — Футбол. Халқаро ўсмирлар турнири. БХР ва Тожикистон. 23.20 — Телефильм.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Қўшиғимиз сизга армуғон. 9.30 — З. Суюнова куйлайди. 9.45 — Ўзбек тилини ўрганамиз. 12.10 — Ишчинома. 12.30 — Адабий ўқиш. 12,50 — Чолғу куйлари. 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — В. Харитонов шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Ёзувчилар — болаларга. 15. 50 — Врач маслаҳати. 18.15 — Қардош партияларда. 18.30 — Фурқат ва музика. 19.20 — Таниқли артистлар концерти. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.10 — Қармоқ. 21.30 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.45 — Катта ашула. 23.00 — Оқшом тўлқинларида. 24.00 — Фурқат лирикаси.

Р. — 08570. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. — 50. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12